

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสิทธิ สิทธิมนุษยชน ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และพัฒนาการของอาชีพมวยไทย

ในบทนี้จะทำการศึกษาถึง ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ แนวคิดของศิลปะมวยไทย พัฒนาการของอาชีพมวยไทยตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และในยุคกีฬามวยไทยอาชีพ เพื่อจะได้ทราบถึงแนวความคิดพื้นฐานที่เกี่ยวข้องและความเป็นมาของอาชีพมวยไทย ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงสภาพและสถานการณ์ของสิทธิในหลักประกันเพื่อการดำรงชีพเมื่อพิจารณาการทำงานของนักกีฬาพบว่า มีปัญหาอย่างไร อันจะเป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์ในบทที่ 4 ต่อไป

1. ความหมาย แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ

ในการศึกษาถึงความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับสิทธินี้ จะประกอบด้วย ความหมายของสิทธิ และแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1.1 ความหมายของสิทธิ

ความคิดเรื่องสิทธิหรือมโนทัศน์เรื่องสิทธิเป็นสิ่งที่เรารู้กันเคยในสังคมปัจจุบัน ดังเห็นได้ว่า “สิทธิ” เป็นคำที่เราอ้างถึงอยู่เสมอเพื่อแสดงถึงความชอบธรรมในสิ่งที่เราทำ เช่น เรามีสิทธิในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง นอกจากนี้เรายังอ้างถึง “สิทธิ” เพื่อแสดงถึงความชอบธรรมในสิ่งที่เราเห็นว่าควรได้รับจากผู้อื่นและสังคม เช่น เรามีสิทธิที่จะได้รับความปลอดภัยในการดำรงชีวิต ทั้งนี้เมื่อเราอ้างถึง “สิทธิ” มินัยว่าเรา

เรียกร้องให้ผู้อื่นต้องเคารพและปฏิบัติตาม¹ คำว่า “สิทธิ” แปลมาจากคำว่า “Right” ในภาษาอังกฤษที่นอกจากแปลว่า “สิทธิ” แล้วยังมีอีกความหมายหนึ่งคือ “สิ่งที่ถูกต้อง” ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเป็นความหมายดั้งเดิมของ “Right” ดังเห็นจากการที่ “Right” นั้นมีรากศัพท์มาจากคำว่า “Ius” หรือ “Jus” ในกฎหมายโรมัน ซึ่งเป็นคำที่มีความหมายเชิงยืนยันว่าสิ่งบางสิ่งหรือการกระทำบางอย่างถูกต้องหรือยุติธรรม ความหมายนี้บ่งถึงความถูกต้องแบบวัตถุวิสัย (Objective Right) ของการกระทำโดยอิงจากหลักศีลธรรมหรือกฎหมาย

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน “สิทธิ หมายถึง ความสำเร็จ (กฎ) ได้อย่างอิสระโดยไม่ได้รับการรับรองจากกฎหมาย”²

ขุนประเสริฐสุภมาตรา ได้อธิบายว่า สิทธิ หมายถึงอำนาจหรือความสามารถ ซึ่งกฎหมายรับรองป้องกันให้บุคคลผู้หนึ่งมีอำนาจร้องขอให้ผู้อื่นมีหน้าที่ต้องเคารพ³

ศาสตราจารย์ ดร. หยุต แสงอุทัย ได้อธิบายว่า สิทธิเป็นการก่อให้เกิดหน้าที่แก่บุคคลอื่นในอันที่จะต้องปฏิบัติการให้เป็นไปตามประโยชน์ที่กฎหมายรับรองและคุ้มครองให้ รวมถึงมีหน้าที่ที่จะไม่รบกวนต่อสิทธิหรือหน้าที่ที่จะกระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เป็นไปตามสิทธิ ทั้งนี้ แล้วแต่ประเภทของสิทธินั้น ๆ ด้วย⁴

บรรเจิด สิงคะเนติ ได้ให้นิยามคำว่า “สิทธิตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ” หรือที่เรียกว่า “สิทธิตามกฎหมายมหาชน” ว่า หมายถึงอำนาจที่กฎหมายสูงสุดได้บัญญัติให้การรับรองคุ้มครองแก่บุคคลในอันที่จะกระทำการใด ไม่กระทำการใด รวมทั้ง

¹ สารานุกรมปรัชญาออนไลน์, สิทธิ [Online], available URL: <http://www.philospedia.net/rights.html>, 2552 (สิงหาคม, 25).

² ราชบัณฑิตยสถาน, เรื่องเดิม, หน้า 1193.

³ ขุนประเสริฐสุภมาตรา, หนังสือว่าด้วยกฎหมายภาคสิทธิ (ม.ป.ท., 2477), หน้า 1.

⁴ หยุต แสงอุทัย, ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประกายพริ้ง, 2535), หน้า 224.

ก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้บุคคลอื่นโดยเฉพาอย่างยิ่งองค์กรของรัฐเข้าแทรกแซงในขอบเขตของสิทธิของบุคคลนั้น ในบางกรณีก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องให้รัฐดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่ง สิทธิตาม บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญจึงเป็นสิ่งที่ต้องผูกพันองค์กรผู้ใช้อำนาจอธิปไตยทั้งหมดที่จะต้องให้ความเคารพปกป้องคุ้มครองสิทธิตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญเพื่อให้สิทธิเหล่านั้นมีผลในทางปฏิบัติ⁵

เมื่อประมวลนิยามคำว่า “สิทธิ” ที่กล่าวข้างต้นแล้ว อาจกล่าวได้ว่า สิทธิหมายถึง อำนาจที่รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดบัญญัติรับรองคุ้มครองให้แก่บุคคลในอันที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใด รวมทั้งก่อให้เกิดสิทธิเรียกร้องที่จะไม่ให้องค์กรของรัฐรบกวนหรือแทรกแซงการใช้สิทธิของบุคคลนั้น โดยบุคคลผู้เป็นเจ้าของสิทธิหรือผู้ทรงสิทธินั้น ย่อมมีอิสระในอันที่จะตัดสินใจกระทำการหรือไม่กระทำการใดภายในขอบเขตแห่งสิทธิที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้ สิทธิและเสรีภาพจึงเป็นสิ่งคู่กัน และเพื่อให้สิทธิเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองคุ้มครองไว้มีความบริบูรณ์ จึงต้องมีการตรากฎหมายมาขยายรายละเอียดของสิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นเพียงกฎหมายแม่บทอีกทีหนึ่ง โดยกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อขยายรายละเอียดของสิทธิ เสรีภาพตามรัฐธรรมนูญนี้อาจเป็นการกำหนดความหมาย เงื่อนไข ขอบเขต มาตรการคุ้มครอง หน้าที่ที่บุคคลทั่วไปจะต้องปฏิบัติเพื่อเป็นการเคารพต่อสิทธิ นั้น ๆ รวมทั้งบทลงโทษสำหรับ ผู้ฝ่าฝืน ซึ่งการออกกฎหมายมาขยายรายละเอียดดังกล่าวจำต้องคำนึงถึงเจตนารมณ์ของ รัฐธรรมนูญเป็นสำคัญ⁶ ทั้งนี้เพื่อให้หลักประกันสิทธิและเสรีภาพของประชาชนบรรลุผลในทางปฏิบัติตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองคุ้มครองไว้

⁵บรรเจิด สิงคะเนติ, สารานุกรมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (พ.ศ. 2540) หลักพื้นฐานของสิทธิ เสรีภาพ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (กรุงเทพมหานคร: องค์กร-ค่าของคุรุสภา, 2544), หน้า 3.

⁶วิญญู เครื่องงาม, “สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ,” ใน ผู้สิทธิมนุษยชน สิทธิหรือหน้าที่ในประเทศไทยปัจจุบัน (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2535), หน้า 41.

1.2 แนวคิดเกี่ยวกับสิทธิ

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 13-17 งานเขียนของนักปรัชญาหลายคน เช่น Thomas Aquinas ในคริสต์ศตวรรษที่ 13 William of Ockham ในคริสต์ศตวรรษที่ 14 Francisco Suarez และ Hugo Grotius ในคริสต์ศตวรรษที่ 16 ได้มีการใช้คำว่า “Right” หรือ “Ius” ในความหมายที่คลุมเครือระหว่างความหมายเดิมที่บ่งถึงความถูกต้องแบบวัตถุวิสัยกับความหมายที่เกิดขึ้นใหม่ซึ่งบ่งถึงความถูกต้องในแบบอัตวิสัย (Subjective Right) โดยความหมายอย่างหลังนี้เป็นความหมายพื้นฐานของคำที่หมายถึง “สิทธิ” ตามความเข้าใจในปัจจุบันที่ว่า “สิทธิ” หมายถึงสิ่งที่บุคคลสามารถเป็นเจ้าของหรือถือครอง และทำให้บุคคลนั้นมีอำนาจชอบธรรม หรืออำนาจที่ถูกต้องตามหลักศีลธรรม หรือกฎหมาย ในการกระทำบางอย่าง การใช้คำว่า “Right” ในความหมายที่บ่งถึงความถูกต้องแบบอัตวิสัยหรือสิทธิอย่างชัดเจนนั้นเกิดขึ้นใน Leviathan (ค.ศ. 1651) ของ Thomas Hobbes ซึ่งเขากล่าวว่า

“สิทธิตามธรรมชาติ . . . คือ เสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนมีในการที่จะใช้อำนาจของเขาตามเจตนาของเขาเอง เพื่อที่จะรักษาชีวิตของเขา และเพื่อกระทำสิ่งใดก็ตามจากการตัดสินใจและการใช้เหตุผลโดยตัวของเขาเอง ที่เขาเห็นว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม”⁷

สำหรับ Hobbes สิทธิ คือ เสรีภาพ โดยเสรีภาพในที่นี้หมายถึงการที่มนุษย์ปราศจากอุปสรรคใด ๆ ที่ขัดขวางการใช้อำนาจของเขา ทำให้มนุษย์สามารถใช้อำนาจนั้นได้ตามการตัดสินใจและเหตุผลของเขาเอง

การใช้คำว่า “Right” ในความหมายที่บ่งถึงความถูกต้องแบบอัตวิสัยหรือสิทธิยังปรากฏใน Two Treatises of Government (ค.ศ. 1690) ของ John Locke ซึ่งได้เสนอแนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติ (Natural Rights) ซึ่งเป็นแนวคิดสำคัญเกี่ยวกับสิทธิแนวคิดหนึ่ง จุดประสงค์ของ Locke คือ ปฏิเสธการแบ่งชนชั้นและการผูกขาดอำนาจของชนชั้นปกครองในสังคมอังกฤษสมัยนั้น โดยเขาโต้แย้งการอ้างเหตุผลของ Robert Filmer ซึ่งสนับสนุนทัศนะที่ว่าพระเจ้าให้ความชอบธรรมแก่กษัตริย์ในการมีอำนาจปกครองเหนือผู้อื่น Locke เห็นว่า แท้จริงแล้ว พระเจ้าสร้างมนุษย์ทุกคนให้

⁷ สารานุกรมปรัชญาออนไลน์, เรื่องเดิม.

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ	
ห้องสมุดงานวิจัย	
วันที่ 9 มี.ค. 2555	
เลขทะเบียน	250422
เลขเรียกหนังสือ	

เท่าเทียมกัน มีลักษณะร่วมกันตามธรรมชาติทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นมนุษย์จึงควรมีความเท่าเทียมกัน และมีสิทธิและเอกสิทธิ์แบบเดียวกัน เขายังเห็นว่า มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะรักษาและปกป้องชีวิตของตนเอง (Right of Self-preservation) เพราะพระเจ้าสร้างให้มนุษย์มีความปรารถนาในการรักษาชีวิตและการดำรงอยู่ และสอนให้มนุษย์ทำตามความโน้มเอียงทางธรรมชาติ (Natural Inclination) ที่จะรักษาและดำรงชีวิตโดยอาศัยสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นบนโลกนี้⁸

คำกล่าวที่ยกมาเหล่านี้แสดงถึงแนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติของ Locke ซึ่งมีใจความหลักคือ พระเจ้าสร้างมนุษย์ทุกคนให้มีธรรมชาติแบบเดียวกัน มนุษย์ทุกคนจึงมีอิสระและความเท่าเทียมกัน ดังนั้นมนุษย์ทุกคนจึงควรมีสิทธิแบบเดียวกันและเท่าเทียมกัน และไม่ควรมีผู้ใดมีสิทธิเหนือกว่าผู้อื่น แนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติของ Locke มีอิทธิพลต่อแนวคิดทางการเมืองในคริสต์ศตวรรษที่ 18 เป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากคำประกาศอิสรภาพ (Declaration of Independence) ของอเมริกาในปี ค.ศ. 1776 และคำประกาศเรื่องสิทธิของมนุษย์และประชาชน (Declaration of the Rights of Man and of Citizens) ของฝรั่งเศสในปี ค.ศ. 1789 ซึ่งสะท้อนแนวคิดเรื่องสิทธิตามธรรมชาติของเขาอย่างชัดเจน นอกจากนี้ แนวคิดของ Locke ยังมีอิทธิพลสืบเนื่องมายังแนวคิดเรื่องสิทธิมนุษยชนในปัจจุบันอีกด้วย

หากยึดเอาความหมายของคำเป็นหลัก ดูเหมือนว่า มโนทัศน์เรื่อง “สิทธิ” ไม่ใช่สิ่งที่ปรากฏอยู่ในแนวคิดทางการเมืองหรือวัฒนธรรมของสังคมอื่นที่ไม่ใช่สังคมตะวันตกสมัยใหม่ เช่น สังคมกรีก โรมัน สักคินา รวมถึงสังคมที่ไม่ใช่สังคมตะวันตก เช่น เอเชีย เพราะสังคมเหล่านี้ไม่ได้มีคำที่สื่อถึงความหมายของ “สิทธิ”

อย่างไรก็ตาม นักปรัชญาบางท่าน เช่น Alan Gewirth เห็นว่า การที่สังคมซึ่งไม่ใช่สังคมตะวันตกสมัยใหม่ไม่มีคำที่สื่อถึงความหมายของ “สิทธิ” ไม่ได้แปลว่าสังคมเหล่านี้ไม่มีมโนทัศน์เรื่องสิทธิ ทั้งนี้เพราะรูปแบบการแสดงออกของมโนทัศน์เรื่องสิทธิอาจแตกต่างกันตามแนวคิดทางการเมืองหรือวัฒนธรรมของแต่ละสังคม สังคมที่ไม่ใช่สังคมตะวันตกสมัยใหม่อาจมีมโนทัศน์เรื่องสิทธิแฝงอยู่โดยไม่ได้แสดงออกโดยตรง

⁸ สารานุกรมปรัชญาออนไลน์, เรื่องเดียวกัน.

ผ่านคำที่สื่อถึงความหมายของ “สิทธิ” เช่นในแนวคิดทางการเมืองของสังคมตะวันตกสมัยใหม่

นักปรัชญาผู้หนึ่งที่อ้างเหตุผลเพื่อแสดงให้เห็นว่า มโนทัศน์เรื่องสิทธิไม่จำเป็นต้องมีอยู่เฉพาะในแนวคิดหรือวัฒนธรรมของสังคมตะวันตกสมัยใหม่เท่านั้น คือ John Finnis ซึ่งเป็นนักนิติปรัชญาสำนักทฤษฎีกฎหมายธรรมชาติ (Natural Law) ที่เห็นว่า แม้ในสังคมโรมันจะไม่กล่าวถึงเรื่องสิทธิ โดยกฎหมายในสังคมโรมันจะกำหนดให้ในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม แต่ละบุคคลในสังคมนั้นมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นและต่อสังคมตามบทบาทของตนเอง ซึ่งความสัมพันธ์นี้เป็นความสัมพันธ์ที่เน้นมโนทัศน์เรื่องหน้าที่ (Duty) และการมีพันธะต่อกัน (Obligation) เป็นหลัก แต่นั่นก็ไม่ได้หมายความว่าสังคมภายใต้ความสัมพันธ์ดังกล่าวจะไม่ให้ความสำคัญกับมโนทัศน์เรื่อง “สิทธิ”

Finnis อธิบายว่า การที่กฎหมายโรมันกำหนดให้แต่ละบุคคลในสังคมมีหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อบุคคลอื่นและต่อสังคมตามบทบาทของตนเองเกิดจากการเห็นว่าบุคคลในสังคมมีพันธะโดยตรงต่อกัน โดยพันธะนี้แสดงออกในรูปที่บุคคลหนึ่ง (ก.) มีพันธะหน้าที่ที่ต้องทำบางสิ่งให้แก่ผู้อื่น (ข.) และผู้อื่นนั้น (ข.) ก็มีพันธะหน้าที่ที่ต้องทำบางสิ่งให้แก่เขา (ก.) การที่ผู้อื่นนั้น (ข.) มีพันธะหน้าที่ที่ต้องทำบางสิ่งให้แก่เขา (ก.) นี้เองที่ฟินนิสเห็นว่าแฝงนัยการแสดงถึงการมีสิทธิในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม กล่าวคือทำให้บุคคลหนึ่ง (ก.) สามารถมีข้อเรียกร้องหรือ “สิทธิ” ต่อผู้อื่น (ข.) ให้กระทำตามสิ่งที่ผู้อื่นนั้น (ข.) มีพันธะหน้าที่ต่อตน (ก.) ได้

การอ้างเหตุผลของ Finnis ดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในสังคมที่เน้นมโนทัศน์เรื่องหน้าที่และการมีพันธะต่อกันระหว่างบุคคลในสังคมก็มีมโนทัศน์เรื่องสิทธิแฝงอยู่ด้วยเช่นกัน การที่คน ๆ หนึ่งมี “สิทธิ” ในสังคมลักษณะดังกล่าวมาจากการที่เขามีผลประโยชน์ที่การบรรลุผลประโยชน์นั้นเกี่ยวพันกับการกระทำตามพันธะหน้าที่ของบุคคลอื่นที่มีต่อเขาในความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในสังคม อันทำให้เขามี “สิทธิ” ที่จะเรียกร้องผลประโยชน์ที่ควรได้รับจากความสัมพันธ์นั้น

2. แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิมนุษยชน

นอกจากคำว่า “สิทธิและเสรีภาพ” ในสังคมประชาธิปไตยแล้ว คำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” เป็นอีกคำหนึ่งที่ถือว่าเป็นคำที่คนทั่วไปคุ้นเคยเป็นอย่างดีเพราะคำดังกล่าวมักจะถูกนำมาอ้างหรือกระทำการ หรือห้ามมิให้ผู้อื่นกระทำการ รวมทั้งเรียกร้องให้รัฐกระทำการ หรือโต้แย้งการกระทำอย่างหนึ่งอย่างใดของรัฐ คำว่า “สิทธิและเสรีภาพ” และคำว่า “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” จึงถือเป็นคำที่มีความสำคัญต่อพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้น การศึกษาถึงแนวความคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จึงเป็นสิ่งจำเป็นในเบื้องต้นสำหรับการศึกษาเรื่องสิทธิและเสรีภาพ กับหลักประกันสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ

2.1 แนวความคิดในเรื่องสิทธิมนุษยชน

แนวความคิด ทฤษฎี และพัฒนาการการคุ้มครองด้านสิทธิมนุษยชนนั้น บรรดานักปราชญ์แต่ครั้งโบราณได้แสดงความคิดเป็นสิทธิทางธรรมชาติของบุคคลสืบเนื่องกันเรื่อยมา โดยมีความคิดที่จะจำกัดการใช้อำนาจรัฐอันมิชอบต่อประชาชน โดยแนวความคิดนี้ตั้งอยู่บนแนวความคิดของสิทธิตามธรรมชาติ ซึ่งสืบเนื่องมาจาก “กฎหมายธรรมชาติ” เป็นอำนาจที่อยู่ในทุกปัจเจกบุคคลคั่นต่อสู้กับความไม่ชอบธรรมจากผู้มีอำนาจปกครองได้ เมื่อความคิดดังกล่าวแพร่หลาย จึงทำให้เกิดความพยายามที่จะกำหนดสิทธิต่าง ๆ ให้กับประชาชนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าคน ๆ นั้น จะมีฐานะใด ๆ ในสังคมก็ตาม⁹

⁹ชาวลิต สมพงษ์เจริญ, “การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องขัง,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2548), หน้า 7.

กฎหมายธรรมชาติเป็นกฎหมายซึ่งบุคคลทุกคนสามารถอ้างถึงความมีอยู่ตามธรรมชาติและเป็นกฎหมายที่อยู่เหนือรัฐ และใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ กฎหมายธรรมชาติมีลักษณะสำคัญสามประการ คือ

ประการแรก เป็นกฎหมายที่ใช้ได้โดยไม่จำกัดเวลา คือ ไม่มีเวลาล่วงพ้นสมัย

ประการที่สอง ใช้ได้ทุกแห่ง ไม่จำกัดว่าต้องใช้ในรัฐใดรัฐหนึ่ง

ประการที่สาม อยู่เหนือกฎหมายรัฐ คือ รัฐจะออกกฎหมายให้ขัดแย้งกับกฎหมายธรรมชาติไม่ได้ มิฉะนั้น กฎหมายของรัฐก็จะใช้บังคับไม่ได้¹⁰

เราอาจสรุปแนวความคิดเกี่ยวกับการก่อตั้งทฤษฎีกฎหมายตามธรรมชาติได้ว่า มีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงหลักแห่งธรรม ความยุติธรรมและความถูกต้อง ซึ่งฝังแน่นอยู่ในจิตใจของมนุษย์ และชี้แนวทางในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ การใช้สิทธิ การปฏิบัติตามพันธกรณี และการรักษาไว้ซึ่งระเบียบ และความเป็นอันหนึ่ง-อันเดียวกัน การละเลยไม่รักษาไว้ซึ่งข้อเรียกร้องของกฎหมายตามธรรมชาติ จึงเป็นการทำลายกฎหมายดังกล่าว¹¹

จากแนวความคิดเรื่องกฎหมายธรรมชาตินี้เอง ได้ทำให้เกิดความคิดเกี่ยวกับสิทธิธรรมชาติเป็นผลสืบเนื่องตามมา โดยมีแนวความคิดอยู่ว่า “มนุษย์เกิดมาเท่าเทียมกันและพระเจ้าซึ่งเป็นผู้สร้างมนุษย์ขึ้นมาได้ให้สิทธิบางอย่างแก่มนุษย์ สิทธิเหล่านี้ไม่อาจโอนให้แก่กันได้ และไม่มีใครจะล่วงละเมิดได้ ซึ่งได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพ และสิทธิที่จะหาความสุข และรัฐทั้งหลายจะต้องกระทำทุกอย่าง เพื่อให้มนุษย์มีสิทธิเหล่านี้อย่างเต็มที่ วิธีการเช่นนี้ ทำให้มนุษย์ซึ่งเป็นสัตว์โลกที่ใช้เหตุผลยอมรับว่าเป็นหลักที่ดี และเชื่อว่าจะทำให้มนุษย์อยู่ในสังคมอย่างสันติและมีความสุข”¹²

¹⁰ หยุด แสงอุทัย, เรื่องเดิม, หน้า 170-174.

¹¹ ชาวลิต สมพงษ์เจริญ, เรื่องเดิม, หน้า 8.

¹² กุลพล พลวัน, พัฒนาการแห่งสิทธิมนุษยชน, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2538), หน้า 28.

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

การกำหนดความหมายของ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” (Human Dignity) ในบริบททางความคิดเชิงปรัชญานั้น มีการให้ความหมายของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ตามทัศนะการแปลความหมายของแต่ละฝ่ายในแง่มุมต่าง ๆ เช่น

นักกฎหมายชาวเยอรมันที่ชื่อ Klaus Stern ได้ให้ความหมายว่า หมายถึงคุณค่าอันมีลักษณะเฉพาะที่ผูกพันอยู่กับความเป็นมนุษย์ ซึ่งบุคคลในฐานะที่เป็นมนุษย์ทุกคนได้รับคุณค่าดังกล่าวโดยไม่ต้องคำนึงถึงเพศ เชื้อชาติ ศาสนา วัย หรือคุณสมบัติอื่น ๆ ของบุคคล จากความหมายข้างต้น จะเห็นได้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นคุณค่าที่มีลักษณะเฉพาะอันสืบเนื่องมาจากความเป็นมนุษย์และเป็นคุณค่าที่ผูกพันอยู่เฉพาะกับความเป็นมนุษย์เท่านั้น โดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่นใดทั้งสิ้น เช่น เชื้อชาติ ศาสนา เป็นต้น คุณค่าของความเป็นมนุษย์ดังกล่าวนี้มีอยู่เพื่อให้มนุษย์มีความอิสระในการพัฒนาบุคลิกภาพส่วนบุคคลภายใต้ความรับผิดชอบของตนเองโดยอิสระ และถือว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิ่งสูงสุดที่มีอาจล่วงละเมิดได้¹³

ฝ่ายสังคมนิยม ถือสารัตถะของชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีทางวัตถุขั้นต่ำ แต่มิได้ถือเอาการมีสมบัติเป็นองค์ประกอบเดียวของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ปัจเจกชนจะมีศักดิ์ศรีต่อเมื่อเขาเป็นผู้กำหนดความเป็นตัวเขาเอง (Self-determining) และมีชีวิตที่ปรารถนาการดำรงอยู่ร่วมกันอย่างมีลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์ลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์

ฝ่ายเสรีนิยม ถือสารัตถะแห่งความเป็นมนุษย์อยู่ที่โลกภายใน มีอิสระเสรีภาพ ในความคิดเห็น สิทธิของความเสมอภาคเท่าเทียมกับสิทธิแห่งเสรีภาพดังกล่าวเป็นการให้ความหมายในเชิงสารัตถะทางด้านปรัชญา ส่วนการให้ความหมายในเชิงกฎหมายนั้น ในคราวที่มีการร่างรัฐธรรมนูญมีผู้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับ “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์” ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์เป็นสิทธิอย่างหนึ่งที่รับรองคุ้มครองให้แก่บุคคล มิให้ได้รับการปฏิบัติที่ไม่สมกับความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น โดยพิจารณาเชิงภาวะวิสัยว่า การกระทำใดที่เห็นกันทั่วไปว่าละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ซึ่งมีใช้การพิจารณาในลักษณะอัตตะวิสัยตามความคิดเห็นของแต่ละบุคคล บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการ

¹³ บรรเจิด สิงคะเนติ, เรื่องเดิม, หน้า 35-36.

พัฒนาการแห่งการรับรองคุ้มครองสิทธิบุคคล และเป็นที่ ยอมรับในต่างประเทศ ดังปรากฏตามรัฐธรรมนูญแอฟริกาใต้ รัฐธรรมนูญเยอรมัน ส่วนการใช้สิทธิทางศาลนั้น บุคคลที่ถูกกระทำละเมิดศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สามารถนำคดีมาฟ้องได้ ตามลักษณะ การกระทำละเมิดว่าเป็นประการใด เช่น ข้อพิพาทระหว่างเอกชนกับเอกชนก็ฟ้องศาล- ยุติธรรม ฝ่ายปกครองกับเอกชนก็ฟ้องศาลปกครอง เป็นต้น ซึ่งการดำเนินคดีในชั้นศาล จะเป็นการสร้างบรรทัดฐานต่อไปว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดศักดิ์ศรีความเป็น มนุษย์¹⁴ โดยสรุปศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ หมายถึง เกียรติภูมิที่ทุกคนมีเพราะเกิดมาเป็น มนุษย์ทุกคนต้องเคารพกันและกันห้ามดูหมิ่นลบหลู่ทำให้เสื่อมเสียความเป็นมนุษย์

3. แนวคิดของศิลปะมวยไทย

เมื่อมนุษย์เกิดมาธรรมชาติได้สร้างให้มีสัญชาตญาณของการต่อสู้เพื่อให้มนุษย์ สามารถดำรงชีวิตรอดอยู่ในโลกได้ มนุษย์จึงพยายามคิดค้นที่จะหาวิธีการต่อสู้แบบ ต่าง ๆ เพื่อป้องกันชีวิตตนเองและเผ่าพันธุ์ โดยการสังเกตวิธีการและลีลาจากธรรมชาติ รอบตัว เช่น การต่อสู้ระหว่างสัตว์กับสัตว์ สัตว์กับคน และคนกับคน สะสมเป็น ประสบการณ์นำมาประกอบกันสร้างเป็นแบบของ “วิธีการต่อสู้ป้องกันตัว” ทั้งแบบที่ใช้ อาวุธและไม่ใช้อาวุธ ซึ่งมนุษย์แต่ละซีกโลกหรือแต่ละภาคของโลกต่างก็มีวิธีการต่อสู้ และป้องกันตัวเป็นของตนเอง ซึ่งแตกต่างจากคนอื่นขึ้นอยู่กับธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม¹⁵ วิธีการต่อสู้ดังกล่าวได้กลายมาเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวประจำชาติ ของประเทศต่าง ๆ ในโลก การต่อสู้ป้องกันตัวจึงจัดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ เป็นศาสตร์ คือเป็นวิชาการที่สามารถศึกษาหาความรู้ได้ มีระเบียบแบบแผนในการศึกษาที่แน่นอน เป็นศิลป์คือ มีเทคนิคที่ได้มาจากการประยุกต์ความรู้มาใช้เต็มไปด้วยวิธีการ กลยุทธ์

¹⁴ คลังปัญญาไทย, ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ [Online], available URL: <http://www.panyathai.or.th/wiki/index>, 2552 (ธันวาคม, 9).

¹⁵ จรวัย แก่นทองคำ, มวยไทย มวยสากล (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์- โอเดียนสโตร์, 2530), หน้า 7.

ลวดลาย ซึ่งยากจะเรียนรู้และปฏิบัติได้อย่างเจนจบ และแต่ละคนจะมีการพัฒนาเทคนิควิธีที่ไม่ซ้ำแบบกัน¹⁶

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งในเอเชียที่รักษาเอกราชมาได้ด้วยเหตุผลก็คือ พระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ ความสามัคคีของคนในชาติและวิชาการต่อสู้ป้องกันตัวของไทย ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการป้องกันประเทศ คนไทยแต่โบราณนั้นยึดถือกันว่า ชายฉกรรจ์ที่กำเนิดเป็นคนไทยทุกคนจะต้องเป็นทหาร เพราะการสร้างบ้านเมืองในระยะแรกย่อมต้องมีการทำสงครามกับเพื่อนบ้านข้างเคียงได้ตลอดเวลา ดังนั้น ในยามปกติผู้ชายไทยก็ทำหน้าที่เป็นพลเรือนดูแลครอบครัว แต่เมื่อใดที่เกิดศึกสงครามผู้ชายไทยทุกคนจะเข้าสู้ศึก ทำหน้าที่เป็นทหารของประเทศซึ่งทำการต่อสู้โดยใช้อาวุธทั้งอาวุธยาวและอาวุธสั้น เช่น กระบอง ไม้พลอง ง้าว หอก ดาบ กระบี่ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีเครื่องรับ เครื่องกำบังตัวอีกหลายชนิด เช่น โล่ เขน ดั้ง รวมทั้งการต่อสู้ด้วยมือเปล่าโดยใช้อวัยวะของร่างกาย เช่น หมัด เท้า เข่าและศอก ได้เคลื่อนไหวในลักษณะชก เตะ ถีบ กระทุ้ง และกระแทก ซึ่งเรียกว่า “ ศิลปะมวยไทย “ คนไทยเริ่มฝึกหัดศิลปะมวยไทยมาตั้งแต่ปีใดสมัยใด ไม่มีหลักฐานมายืนยันให้เป็นที่แน่ชัดได้ เพียงแต่มีหลักฐานบ่งบอกว่าตั้งแต่มีประเทศไทยมา คนไทยก็มีการฝึกศิลปะมวยไทยเอาไว้ป้องกันตัวและประเทศชาติกันแล้ว ดังนั้น ศิลปะมวยไทยจึงเป็นที่ยอมรับกันไปทั่วโลกว่าเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวประจำชาติไทย เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และจากประวัติศาสตร์ของชนชาติไทยตั้งแต่ก่อนพุทธกาลจนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ จะเห็นได้ว่าชาติไทยต้องทำสงครามขัดแย้งกับชนชาติข้างเคียงเสมอมา เพื่อรักษาความเป็นเอกราชและอธิปไตยของชาติให้ดำรงอยู่¹⁷ ซึ่งบรรพบุรุษของไทยได้อบรมสั่งสอนให้แก่ลูกบุตรเพื่อป้องกันตนเองและประเทศชาติ

¹⁶ฟอง เกิดแก้ว, การกีฬา (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2532), หน้า 184.

¹⁷กรมยุทธศึกษาทหารบก, เรื่องเดิม, หน้า 290.

สมัยสุโขทัยชาวไทยฝึกศิลปะมวยไทยไว้ป้องกันตัว และออกศึกสงครามเท่านั้น แม้แต่พระมหากษัตริย์ทรงต้องมีความรู้เกี่ยวกับศิลปะมวยไทยอย่างถ่องแท้ด้วย¹⁸ สมัยกรุงศรีอยุธยาประเทศไทยเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่พม่า ชาวไทยถูกกวาดต้อนไปไว้ในประเทศพม่า เมื่อพระเจ้าอังวะจัดพิธียกฉัตรเจดีย์เกศธาตุและมีการจัดงานฉลองขึ้นในครั้งนั้น มีการแข่งขันชกมวย พระเจ้าอังวะรับสั่งให้นักมวยไทยที่มีฝีมือดีแข่งขันชกมวยกับนักชกพม่า นายขนมต้มนักมวยไทยได้ขึ้นชกมวยกับพม่า โดยชกติดต่อกันถึง 10 คน และสามารถเอาชนะนักชกมวยพม่าได้ทั้งหมด จนได้รับความชมเชยจากพระมหากษัตริย์ว่า “คนไทยตัวเล็กมีพืชรอบตัวหากมีเจ้านายดี โฉนเลยที่จะเสียกรุงศรีอยุธยาให้แก่เรา” นับว่านักชกชาวไทยได้สร้างชื่อเสียงตั้งแต่บัดนั้นมา ดังนั้น นายขนมต้มจึงเปรียบเสมือนบิดาแห่งมวยไทย¹⁹

นอกจากนายขนมต้มแล้วยังมีพระเจ้าเสือ ซึ่งให้ความสำคัญกับศิลปะมวยไทยมากถึงกับปลอมพระองค์ออกไปชกมวยกับชาวบ้านอีกด้วย นับว่าศิลปะมวยไทยได้รับความสนใจจากประชาชนทุกชนชั้น โดยมากวัตถุประสงค์ของการฝึกหัดศิลปะมวยไทยในสมัยนั้นชาวไทยฝึกมวยไทยคู่กับกระบี่กระบองเพื่อใช้ในการออกศึกสงคราม และเพื่อเป็นศิลปะป้องกันตัวอีกด้วย²⁰ สมัยธนบุรีทหารมีฝีมือดีในการชกมวยก็จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นนายเลือก (หมายถึง ตำแหน่งที่มีหน้าที่อารักขาพระเจ้าแผ่นดิน)²¹

ดังนั้น ชายไทยในสมัยนั้นจึงนิยมศิลปะมวยไทยมากขึ้นเพราะต้องการเลื่อนตำแหน่งทางสังคมของตนจากไพร่ไปเป็นขุนนางข้าราชการตำแหน่งเจ้าพระยา ตัวอย่างเช่น นายทองดี พันทาว ได้เลื่อนเป็นเจ้าพระยาพิชัยดาบหัก ครั้นมาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ การฝึกศิลปะมวยไทยเริ่มเปลี่ยนแปลงมาเป็นการฝึกเพื่อถ่ายทอดศิลปะมากกว่าการออกสงคราม ศิลปะมวยไทยเริ่มถ่ายทอดเรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 3 ได้ปรากฏหลักฐานศิลปะแม่ไม้มวยไทยเป็นภาพเขียนลงในสมุดข่อย เพื่อป้องกันมิให้ศิลปะมวย-

¹⁸ โฟธิ์สวัสดิ์ แสงสว่าง, เรื่องเดิม, หน้า 18-19.

¹⁹ ปัญญา ไกรทัศน์, มวยไทยพาหุยุทธ์, หน้า 14-15.

²⁰ ถวัลย์ มาศจรัส, เรื่องเดิม, หน้า 4.

²¹ เฉลิม อุ่นทอง, เรื่องเดิม, หน้า 3.

ไทยสูญหายไป และมีไว้สำหรับถ่ายทอดให้กับคนรุ่นหลังสืบต่อไป อันเป็นส่วนสำคัญให้เห็นพัฒนาการของศิลปะมวยไทย²² สมัยรัชกาลที่ 5 มีการติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้นมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองหลาย ๆ ด้าน การฝึกเพื่อการแข่งขัน มีการให้รางวัลมีค่าตัวสำหรับนักมวย ในสมัยรัชกาลที่ 6 การแข่งขันชกมวยไทยได้วิวัฒนาการมากขึ้น ได้มีการปรับปรุงเวทีจากสนามดินมาเป็นการยกเวทีให้สูงดังเช่นเวทีในปัจจุบันการตัดสินมวยไทยมีกติกากำกับ มีการให้คะแนนนักมวยในขณะทำการชก มีพัฒนาการและการถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

ศิลปะมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ของชนชาติไทยมีวิวัฒนาการมาหลายชั่วอายุคน มีประวัติการใช้ศิลปะมวยไทยต่อสู้อย่างกล้าหาญและมีลีลาที่สวยงาม ศิลปะมวยไทยจึงเป็นมรดกของการสั่งสมวัฒนธรรมและประเพณีหลาย ๆ ด้านอย่างผสมกลมกลืน ได้แก่ความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณ คาถาอาคม ดนตรี เครื่องแต่งกาย คุณธรรม และจริยธรรม รวมถึงการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายมาผสมผสานกับพลังกายและพลังจิตของมนุษย์ออกมาเป็นลีลากระบวนท่าของการต่อสู้ทั้งงดงามน่าเกรงขามเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวประจำชาติที่ควรดำรงรักษาหรืออนุรักษ์ไว้ ได้แก่ การแต่งกายของนักมวย การใช้เครื่องดนตรี และเพลงที่ใช้บรรเลงประกอบสำหรับการชกมวยไทยแบบแผนการแสดงการต่อสู้ทั้งหมด อันประกอบด้วย การใช้ศิลปะแม่ไม้มวยไทย (หมายถึงหลักวิธีการใหญ่ในการใช้อวัยวะของร่างกายเป็นอาวุธทั้งการรุกและการรับ)²³ ลูกไม้มวยไทย (หมายถึง หลักวิธีการย่อยในการใช้อวัยวะของร่างกายเป็นอาวุธทั้งการรุก รับหลบหลีก และหลอกलो)²⁴ ลำดับขั้นตอนของการชกมวยไทย ได้แก่ การขึ้นเวที การร่ายรำไหว้ครูก่อนจะทำการชกมวยไทย และพิธีกรรมบางอย่าง เช่น การมอบตัวเป็นศิษย์ การครอบครู การไหว้ครูประจำปี สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้แสดงให้เห็นถึงลักษณะเฉพาะของคนไทยที่มีแบบแผนของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ชัดเจน ศิลปะมวยไทยได้รับความ

²² ถวัลย์ มาศจรัส, เรื่องเดิม, หน้า 5.

²³ ลือชา สุบรรณพงษ์, “ศิลปะมวยไทย,” (ปริญญานิพนธ์ศึกษาศาสตรบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2513), หน้า 115.

²⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้าเดียวกัน.

นิยมอย่างกว้างขวาง มีการจัดการแข่งขันอยู่เป็นประจำ จึงทำให้มีผู้ศรัทธาอาชีพในการชกมวยมากขึ้น ธุรกิจในการแข่งกีฬามวยได้ทำให้ศิลปะมวยไทยเปลี่ยนรูปแบบในการต่อสู้ออกไปจากเดิม คือการหวังชัยชนะแต่เพียงอย่างเดียว สีสการต่อสู้ป้องกันตัวจึงขาดแม่ไม้มวยไทยหรือกลยุทธ์ศิลปะมวยไทยไปโดยสิ้นเชิง ค่านิยมของคนไทยที่มีต่อมวยไทยก็จะมองไปคนละแง่ บางกลุ่มต้องการอนุรักษ์ไว้ซึ่งศิลปะมวยไทย บางกลุ่มมุ่งที่จะทำให้ศิลปะมวยไทยเป็นการต่อสู้ในเชิงธุรกิจ จึงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งสำหรับการที่จะต้องอนุรักษ์ศิลปะมวยไทยอันดั้งเดิมนี้ ให้คงไว้กับอนุชนคนไทยสืบไป

4. พัฒนาการของอาชีพมวยไทย

มนุษย์ทุกชาติทุกภาษามักจะมีการต่อสู้ป้องกันตัว และการต่อสู้ป้องกันตัวนั้นถือเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติของตน ตามประวัตินุษยชาติที่มีหลักฐานแน่นอน ค้นพบว่าชาวซูเมเรียน (ชาวนคร โบราณแถบลุ่มแม่น้ำไนล์) ได้มีการชกต่อยกันมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5,000 ปี ชาวจีนมีการ “พะคั้ง” กันมากกว่า 2,000 ปี ชาวจีนมีการต่อสู้รบพุ่งกันตลอดเวลา และได้รู้จักไล่พวก “ฮวนนึ่ง” กระจายและถอยร่นลงมาในแหลมทอง ในจำนวนนี้ก็มีคนไทยซึ่งมีรูปร่างเล็กกว่าชาวจีน แต่ก็มีพิสัยสูงในการต่อสู้ สู้ได้ก็สู้สู้ไม่ได้ก็ถอย แต่ไม่เคยยอมจำนน พวกบรรพบุรุษของคนไทยได้คิดค้นวิธีการต่อสู้ชนิดมีพิสัยรอบตัว เรียกว่าแบบ “พันล้า”²⁵ ซึ่งแปลว่ารอบด้าน สำหรับไว้ต่อสู้ป้องกันตัว วิธีการต่อสู้แบบ “พันล้า” นี้ มีการใช้หัวเข่า อก คัด ดินเตะ ถีบเห็บ มือตะปบต่อย ทบ และศอกถ่าง พันสับ ส้นเคียว เข่ากระทืบ กันกระแทก บ่าแบกทุ่ม ล้มทับ ควักนัยน์ตาผ่าลูกหมาก จะเห็นได้ว่าเป็นการต่อสู้ด้วยมือเปล่า สู้เพื่อป้องกันตัว สู้เพื่ออยู่แม้ตัวจะเล็ก แต่ก็มีอาวุธรอบตัว ฉะนั้นมวยไทยจึงเกิดขึ้นในสายเลือดของนักสู้ของบรรพบุรุษมานานแล้ว

²⁵เขตร ศรียาภักย์, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเขตร ศรียาภักย์ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ไทยเกษม, 2522), หน้า 17.

4.1 ยุคกรุงสุโขทัย

เมื่อคนไทยได้อพยพมาตั้งถิ่นฐานในแหลมทอง ตั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี มีการทำศึกอยู่เป็นประจำ ส่วนมากมักถูกรุกรานจากชนชาติอื่น แม้ประวัติศาสตร์จะไม่จารึกไว้ถึงเรื่องมวยไทยโดยเฉพาะที่เป็นทหารจะต้องฝึกเพลงดาบ กระบี่กระบอง เพลงอาวุธต่าง ๆ และที่ขาดเสียไม่ได้ก็คือ การฝึกการใช้เท้า เข่า สอก หมัด เพราะการรบบพุ่งเข้าประชิดตัวจำเป็นต้องใช้อวัยวะของร่างกายให้ได้ประโยชน์มากที่สุด คนที่เก่งในเพลงดาบและการใช้อาวุธระยะกระชั้นชิดก็ต้องเก่งมวยไทยด้วย²⁶ การฝึกมวยไทยในยุคนั้นเป็นการช่วยเสริมให้การต่อสู้ในการใช้อาวุธให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.2 ยุคกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยา (พ.ศ. 1893-พ.ศ. 2310) รวมระยะเวลา 417 ปี มีพระมหากษัตริย์ปกครอง 33 พระองค์ มีการทำสงครามใหญ่ นับได้ 39 ครั้ง จึงเป็นที่เชื่อได้ว่าทั้งมหากษัตริย์และทหารจะต้องฝึกหัดศิลปะวิทยาการต่อสู้เพื่อป้องกันตัวในรัชสมัยของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชทำการกู้ชาติ (พ.ศ. 2127) ก็ปรากฏมีทหาร-คู่พระราชหฤทัยของพระองค์ล้วนแต่เชี่ยวชาญวิชาพาหุยุทธ์ (การต่อสู้ด้วยแขน)²⁷ จนเป็นที่ครั่นคร้ามแก่พวกข้าศึกเป็นอย่างยิ่ง และจากกฎหมายตราสามดวง²⁸ ซึ่งตราขึ้นในรัชสมัยของพระเอกาทศรถ (พ.ศ. 2158) ได้ระบุความผิดโทษฐานทะเลาะวิวาท ค่าและใช้อวัยวะต่าง ๆ เตะ เข่า สอก ต่อย ปล้ำ เข้าทำร้ายร่างกาย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยได้ฝึกมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวติดต่อกันมา ยามใดที่บ้านเมืองสงบว่างจากศึกสงคราม ชายไทยทั้งหลายก็จะฝึกซ้อมศิลปะป้องกันตัว ได้แก่ กระบี่กระบอง และ

²⁶ กฤษณ์ วิชรปราการ, ภาพตำนานพระพุทธเจ้าปางต่าง ๆ กับศิลปะมวยไทย (พระนคร: โรงพิมพ์ชัยชนะบล็อก, 2504), หน้า 6.

²⁷ ปัญญา ไกรทัศน์, มวยไทยยอดศิลปะการต่อสู้ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์-สารมวลชน, 2530), หน้า 17.

²⁸ กรมศิลปากร, พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม 2 (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2516), หน้า 21.

มวยไทย สำนักดาบพุทธโธสวรัญนับว่ามีชื่อเสียงที่สุดได้ผลิตนักดาบและนักมวยไทย ซึ่งล้วนแต่มีเกียรติประวัติมีชื่อเสียงเป็นจำนวนมาก เมื่อชายไทยคนใดที่ได้รับการฝึกฝนจนมีความสามารถเป็นเลิศแล้ว ก็ต้องไปขึ้นทะเบียนสังกัดกรมทนาย เพื่อเข้าประจำการในกองทัพ ซึ่งมีชื่อว่า “หมู่ทะลวงฟัน”²⁹ ได้มีเรื่องเล่าต่อกันมาว่า ในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ขณะที่พระองค์ประทับอยู่ ณ พระนารายณ์ราชนิเวศน์ กรุงลพบุรี มีนักมวยฝีมือดีตำแหน่งมหาดเล็กหลวง ชื่อ “นายเตื่อ” ต่อมารับราชการมีความดีความชอบได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็น “หลวงสรศักดิ์”³⁰ สังกัดกรมช้าง ไม่ค่อยพอใจเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเจ้าพระยากรมพระคลังสินค้า และเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นอย่างมาก

หลวงสรศักดิ์เกรงว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์จะคิดไม่ซื่อตรงต่อราชบัลลังก์ จึงได้แสดงออกอย่างนอกหน้า และครั้งหนึ่งหลวงสรศักดิ์ได้ชักหน้าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์จึงเชลลาจนถูกสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงตรัสบริภาษอย่างรุนแรง ต่อมาเมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชเสด็จสวรรคต พระเพทราชาจึงขึ้นครองราชย์สมบัติ ต่อมา สำหรับหลวงสรศักดิ์ได้ดำรงตำแหน่งกรมพระราชวังบวรสถานมงคล เมื่อพระเพทราชาสวรรคต กรมพระราชวังบวรสถานมงคลจึงได้ขึ้นครองราชย์สมบัติ ทรงพระนามว่า สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 แต่สามัญชนถวายพระนามว่า “สมเด็จพระเจ้าเสือ” ซึ่งตรงตามบุคลิกลักษณะของพระองค์

ในแผ่นดินสมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (ขุนหลวงสรศักดิ์) หรือที่ประชาชนเรียกกันง่าย ๆ ว่า “พระเจ้าเสือ” ทรงโปรดปรานกีฬามวยมากได้ปลอมแปลงพระองค์ไปต่อยมวยแข่งขันกับราษฎรสามัญชนในงานฉลองพระที่บ้าน ปัจจุบันตาม แขวงเมืองวิเศษไชยชาญ (จังหวัดสุพรรณบุรีในปัจจุบัน)³¹ การชกมวยจึงไม่ใช่กีฬาที่เป็นสิ่งเลวร้ายต่ำต้อย แท้ที่จริงแล้วพระมหากษัตริย์ไทยก็เคยเป็นนักมวยมาแล้ว นักมวยที่มีฝีมือจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นทหารพระราช (มหาดเล็กรักษาพระองค์)

²⁹ สมพงษ์ เกรียงไกร, เล่าเรื่องเก่าของไทย (ม.ป.ท., ม.ป.ป.), หน้า 186.

³⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 188-189.

³¹ เขต ศรียาภัย, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเขต ศรียาภัย, หน้า 5.

ปี พ.ศ. 2310 กรุงศรีอยุธยาถูกพม่ารุกรานและต้องเสียกรุงให้แก่พม่า คนไทยถูกกวาดต้อนเป็นเชลยไปไว้ที่กรุงอังวะ ประเทศพม่า ในบรรดาเชลยเหล่านั้น ก็มีคนไทยคนหนึ่งมีฝีมือในมวยไทย เขาคือ “นายขนมต้ม”³² ซึ่งต่อมาภายหลังคนไทยถือว่าท่านคือ “บิดาของมวยไทย” ตามพงศาวดารเล่าว่า เมื่อพระเจ้ากรุงอังวะโปรดให้ปฏิสังขรณ์และก่อพระเจดีย์ในเมืองร่างกุ้ง ครั้นงานเสร็จ (17 มีนาคม พ.ศ. 2317) โปรดให้มีพิธียกฉัตรขึ้นไปไว้บนยอดเจดีย์เป็นปฐมฤกษ์และจัดให้มีงานเฉลิมฉลอง ทรงโปรดให้มีการชกมวยระหว่างคนไทยกับชาวพม่า ฝ่ายไทยส่งนายขนมต้มเป็นตัวแทน นายขนมต้มใช้อาวุธมวยไทยถล่มคู่ชกชาวพม่าจนแล้วคนเล่าจนชนะพม่าถึง 10 คนรวด พระเจ้ากรุงอังวะทอดพระเนตรด้วยความสนใจแล้วตรัสสรรเสริญฝีมือของนายขนมต้มว่า “คนไทยตัวเล็กก็จริงแต่มีพิษร้ายรอบตัว หากมีเจ้านายดีที่ไหนเลยจะเสียกรุงศรี-อยุธยาแก่เราได้”³³

4.3 ยุคกรุงธนบุรี

ในสมัยพระยาตาก (ก่อนปราบดาภิเษกเป็นพระเจ้ากรุงธนบุรี) มีนักมวยฝีมือดี เช่น นายท้าว ทุมมวยมีชื่อแห่งเมืองตาก นายหมึกแห่งเมืองหลวง ต่อมานักมวยทั้งสองต้องปราชัยต่อนายทองดี พันขาว หนุ่มจากเมืองทุ่งยั้ง บางโพ (อุตรดิตถ์) นักมวยที่มีฝีมือในขณะนั้นจะได้รับการคัดเลือกให้เป็นพนักงานกรมทนายเลือก และผู้ที่มีชื่อโด่งดังที่สุดได้เป็นนายทหารดาบประจำพระองค์พระเจ้ากรุงธนบุรี และได้รับเลี้ยงบำเคียงไหล่กับพระองค์จนกอบกู้เอกราชกลับคืนมาได้อีกครั้งหนึ่ง คือ พระยาสิทธิราชเดโชหรือพระยาพิชัยดาบหักนั่นเอง

³² เขต ศรียาภย์, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเขต ศรียาภย์, หน้า 10.

³³ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, บันทึกจากโคราช (ของดีโคราช) (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2525), หน้า 274.

4.4 ยุคกรุงรัตนโกสินทร์

ในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ในปีออก จุลศักราช 1150 (พ.ศ. 2331) มีพี่น้องชาวฝรั่งเศส 2 คน ได้มาขอทำขอมวยไทย เจ้าพระยาพระคลังรับคำทำและมอบหมายให้หมื่นผลาญขึ้นชกกับฝรั่งเศสผู้น้อง โดยมีเดิมพันสถานที่ชกมวยอยู่ทางทิศตะวันตกของวัดพระศรีรัตนศาสดาราม การชกมวยครั้งนี้ใช้เวลาและกติกาไม่รัดกุมจึงทำให้ฝรั่งเศสผู้พ่ายแพ้ขึ้นผลาญไม่ให้ออชหน้าเงินเป็นสาเหตุทำให้เกิดมวยหมู้อขึ้น จนชาวฝรั่งเศสต้องรีบหนีลงเรือไป³⁴

ในสมัยสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงปิยมหาราช พระองค์ทรงโปรดกีฬามวยมาก ได้ทรงศึกษาเล่าเรียนกระบี่กระบอง และพันดาบกับหลวงพลโยธานุโยค ปรากฏตามคำบอกกล่าวของข้าราชการผู้ใหญ่ (พันเอก พระยาฤทธิรงค์) ซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ที่จังหวัดนครราชสีมา ว่า ในงานพระเมรุกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ณ ท้องทุ่งพระเมรุใกล้ๆ กับป้อมเผด็จดัสกร ได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการชกมวยหน้าพระที่นั่ง นักมวยที่มีฝีมือยอดเยี่ยมจนได้รับพระราชทานแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการประทวน ได้แก่ “หมื่นมวยมีชื่อ” (ปล่อง จำนงทอง) เป็นนักมวยชาวไชยา บ้านพุมเรียง “หมื่นมวยแม่นหมัด” แห่งบ้านทะเลชุมพร จังหวัดลพบุรี และ “หมื่นซังคเชงชก” (แดง ไทยประเสริฐ) แห่งนครราชสีมา³⁵

ในรัชสมัยสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดให้มีการแข่งขันชกมวยเก็บเงินซื้อปืนให้กองเสือป่า มีผลให้เกิดนักมวยฝีมือดีจากหัวเมืองต่าง ๆ เช่น จากนครราชสีมา ได้แก่ นายทับ จำเภา นายยัง หาญทะเล นายตู้ ไทยประเสริฐ และนายพูนศักดิ์ เจ้าตำรับสอกลกลับจากจังหวัดลพบุรี มีนายชิง อมเพชร นายแอ ประจำการ จากจังหวัดสุราษฎร์ธานี (ไชยา) มีนายพร้อมอินทรอักษร นายนิธ อินทรอักษร นายคล่องกัณหา นายเต็ม กัณหา ส่วนนักมวยของกรุงเทพฯ มีนายสะเลาบ นายหวัง มะหะหมัด นายยัง หนูมาน (ยัง วันธงชัย)

³⁴เขตร ศรียาภักย์, อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพนายเขตร ศรียาภักย์, หน้า 11.

³⁵ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, เรื่องเดิม, หน้า 289.

4.5 ยุคกีฬามวยไทยอาชีพ³⁶

นักมวยอาชีพที่หาเลี้ยงชีพด้วยการชกมวยแข่งขันนั้นกำเนิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2463 ได้มีการสร้างสนามมวยถาวรขึ้น คือ สนามมวยสวนกุหลาบ จัดให้มีการแข่งขันมวยไทยเป็นประจำ สนามมวยกุหลาบเมื่อแรกเริ่มนั้นให้นักมวยชกกันบนพื้นดิน ผู้ดูนั่งและยืนอยู่รอบบริเวณสังเวียน ซึ่งกว้าง 20 เมตร มีการขีดเส้นกำหนดให้คนดูห้ามล้ำเข้ามาในเขตสังเวียน นักมวยคาดเชือกที่มีมือพันด้วยด้ายดิบสวมมงคล แม้ในขณะชกก็ยังสวมอยู่ มัดผ้าประเจียดไว้ที่ต้นแขนซ้ายขวา สวมกางเกงขาสั้นมีผ้าคาดทับอย่างแน่นหนาตรงบริเวณอวัยวะสำคัญปกคลุมจนถึงด้านบนตรงเอว ไม่สวมเสื้อ เท้าเปลือยเปล่า ใน พ.ศ. 2464 มีการจัดการแข่งขันมวยไทยอย่างเป็นทางการ นักมวยคู่แรกที่ชกกัน คือ หมิ่นมวยแมนหมัด อายุ 50 ปี นายผ่อง ปราบสบก อายุ 22 ปี นักมวยจากโคราช ผลการชกหมิ่นมวยแมนหมัดมีอายุมากแล้วจึงพ่ายแพ้ไปในเวลา 2 นาที³⁷

ประชาชนให้ความสนใจการชกมวยในครั้งแรกนี้มาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงโปรดให้จัดการแข่งขันขึ้นอีกเพื่อเก็บเงินซื้อปืนให้กองเสือป่า โดยให้สมุหเทศาภิบาลและข้าหลวงจัดหานักมวยฝีมือดีจากต่างจังหวัดเข้ามาชกกัน โดยนักมวยทุกคนจะได้เบี้ยเลี้ยงวันละ 1 บาท ซึ่งถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของนักมวยอาชีพ นักมวยที่มีชื่อเสียงในยุคนี้ คือนายทับ จำเภาะ นายยัง หาญทะเล และนายประสิทธิ์ บุญยารมย์ เป็นต้น หลังจากสมัยรัชกาลที่ 6 แล้ว ค่ายมวยไทยก็ถือกำเนิดขึ้นพร้อมกับการมีนักมวยไทยอาชีพเกิดขึ้น อันเนื่องมาจากมวยไทยได้รับความนิยมมากขึ้น มีสนามมวยที่จัดการแข่งขันชกมวยไทยเป็นประจำ จึงเกิดค่ายมวยของราษฎรที่จัดตั้งขึ้น เพื่อฝึกนักมวยดีป้อนสนามมวย ซึ่งเป็นการฝึกหัดมวยเพื่อขึ้นชกเป็นอาชีพอย่างจริงจัง เช่น ค่ายมวยเทียมกำแพง ซึ่งก่อตั้งในปี 2466 มีนายจำรัส ภู่มพวง เป็นหัวหน้า ค่ายมวยนฤภัย มีนายฉลวย นฤภัย เป็นหัวหน้า ค่ายมวยเจริญเมือง มีนายผล พระประแดงเป็นผู้ฝึกสอน นายอาคม สามิภักดิ์ เป็นหัวหน้า เป็นต้น

³⁶ ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครราชสีมา, เรื่องเดียวกัน, หน้า 289.

³⁷ เขต ศรียาภย์, “ปริทัศน์มวยไทย,” *ฟ้าเมืองไทย* 4, 3 (ตุลาคม 2516): 9.

นักมวยไทยอาชีพ หรือผู้ที่หาเลี้ยงชีพด้วยการชกมวยไทยเกิดขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อสนามมวยราชดำเนินเปิดดำเนินการแข่งขันเมื่อวันที่ 2 ธันวาคม พ.ศ. 2488 โดยมีนายปราโมทย์ พึ่งสุนทร เป็นนายสนามมวยคนแรก พระยาจินดารักษ์ เป็นกรรมการบริหารเวที ครูชิด อัมพลสิน เป็นผู้จัดนักมวยเข้าแข่งขัน ประชาชนให้ความสนใจเข้าชมการแข่งขันชกมวยไทยมาก ถือเป็นยุครุ่งเรืองที่สุดของมวยไทยสมัยใหม่ ทำให้สนามมวยมีกำไรมาก และนักมวยมีรายได้ดี สามารถยึดเป็นอาชีพได้ จึงมีนักมวยอาชีพและค่ายมวยเกิดขึ้นมากมาย นักมวยที่มีชื่อเสียงในสมัยนี้คือ สุข ปราสาทหินพิมาย ผล พระประแดง ประเสริฐ ส.ส. เป้งสุน เทียมกำแพง สมาน คิลกวิลาส เป็นต้น ในยุคแรกสนามมวยราชดำเนินยังไม่มีหลังคา ทำการแข่งขันกันในวันอาทิตย์ โดยใช้กติกาการแข่งขันกีฬามวยไทยของกรมพลศึกษาฉบับ พ.ศ. 2480

ในปี พ.ศ. 2496 สนามมวยลุมพินี ได้เปิดทำการแข่งขันชกมวยเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2496 มีนายเขตร ศรียาภัย เป็นผู้จัดการ เสธ. เอิบ แสงฤทธิ์ เป็นนายสนาม โดยดำเนินการแข่งขันชกมวยอย่างถาวรคู่กับสนามมวยราชดำเนิน และหลังจากนั้นก็มีการก่อตั้งสนามมวยชานเมืองและต่างจังหวัด ทั้งเวทีชั่วคราวและเวทีถาวรขึ้นทั่วไป อาชีพชกมวยไทยจึงกลายเป็นอาชีพที่น่าสนใจรายได้ดี ไม่ต้องมีวุฒิและความรู้ เพียงแต่อาศัยใจสู้ เจริญมวยที่ดี และพละกำลัง ก็สามารถประสบความสำเร็จได้ จึงมีชายไทยจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศเข้ามาเป็นนักมวยไทยกันมาก³⁸

ปัจจุบันการแข่งขันชกมวยเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมในหมู่ผู้ชมเป็นอย่างมาก จนกระทั่งมีการถ่ายทอดโทรทัศน์ให้ชมกันอย่างแพร่หลาย เช่น สนามมวยสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 เป็นสนามมวยที่จัดให้มีการแข่งขันมวยไทยเป็นประจำทุกวันอาทิตย์ และได้ทำการถ่ายทอดสดแพร่ภาพออกอากาศให้ผู้ชมที่ไม่ได้เดินทางมาชมที่เวทีสามารถเปิดโทรทัศน์ รับชมอยู่ที่บ้านมาเป็น เวลนานานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2512 จนถึงปัจจุบันยาวนานกว่า 35 ปี โดยมีนโยบายส่งเสริมอนุรักษ์ศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทยเปิด

³⁸จิราพร แก้วศรีงาม, “เปิดโลกมวยไทย: ความสัมพันธ์ระหว่างนักมวย ค่ายมวย และธุรกิจในการมวยไทย,” (วิทยานิพนธ์สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยมหิดล, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547), หน้า 23.

โอกาสให้เยาวชนสนใจมาเล่นกีฬา เพื่อห่างไกลยาเสพติด ที่สำคัญ ไม่สนับสนุน และ ไม่อนุญาตให้ผู้เข้าชมเล่นการพนัน โดยใช้การแข่งขันกีฬามวยไทย แต่ส่งเสริมให้ผู้ชม ทั้งในสนามมวยและทางบ้านได้รับความสุข สนุกสนาน เพลิดเพลินใจ และชมมวยไทย ในลักษณะการแข่งขันกีฬา เพราะมวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ได้รับการ เรียนรู้ รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ด้วยความเชื่อถือ นิยมเล่นกันตลอดเวลา มีการ ปรับปรุงการใช้ทักษะต่าง ๆ ให้ดียิ่งขึ้น โดยให้นักเรียนไทยมีการฝึกหัดศิลปะมวยไทย ทุกโรงเรียน มีการแพร่ภาพทางโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสือพิมพ์ไปตามประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีกฎ กติกาการแข่งขัน มีการสวมนวม กระชับ ชกกันตามน้ำหนักรุ่น มีการ กำหนดยกที่แน่นอน มีระเบียบข้อบังคับเหมือนกีฬาสากลทั่ว ๆ ไป จากที่กล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า การแข่งขันชกมวยไทยเป็นที่นิยมและชื่นชอบของคนไทย และ ชาวต่างชาติบางคนยอมจ่ายเงินเพื่อเข้าชมการแข่งขัน และมีอีกมากที่ชมการแข่งขันอยู่ที่ ทางบ้านโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และปัจจุบันสถานีโทรทัศน์ทุกช่องได้จัดให้มีการ ถ่ายทอดการแข่งขันชกมวยไทยไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมงในทุก ๆ สัปดาห์

5. ความหมาย ความสำคัญและ

ประโยชน์ของมวยไทย

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงความหมายของมวยไทย และความสำคัญของมวยไทยที่มีมา ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนประโยชน์ของมวยไทยในด้าน ต่าง ๆ ที่ทำให้มวยไทย ยังคงเป็นกีฬาที่อยู่คู่กับประชาชนชาวไทยและประเทศไทยจนถึงทุกปัจจุบัน ดังต่อไปนี้

5.1 ความหมายของมวยไทย

มวยไทยเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของชนชาติไทยมาเป็นเวลานาน เป็น การต่อสู้ที่ใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกายแทนอาวุธชนิดอื่น ได้แก่ 2 มือ 2 เท้า 2 เข่า 2 ศอก และศรียะซึ่งรวมเรียกว่า “นวอาวุธ” โดยคิดหาวิธีการในการใช้ส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ให้ผสมกลมกลืนกันจนมีประสิทธิภาพสูงสุดในการต่อสู้ป้องกันตัวและมีการตั้งชื่อ ท่าทางการต่อสู้ดังกล่าวให้ฟังแล้วไพเราะเข้าใจง่าย โดยเทียบเคียงลักษณะของท่าทาง

มวยกับชื่อหรือลีลาของตัวละคร เหตุการณ์หรือสัตว์ในวรรณคดี เช่น เราวัณเสงา หนุมานถวายเป็น อีเหนาแทงกฤษ เป็นต้น ทำทางบางท่าก็เรียกชื่อตามสิ่งที่คุ้นเคยใน วิถีชีวิตของคนไทย ในยุคนั้น ๆ เช่น เกรกวาดลาน หนูไต่ราว คลื่นกระทบฝั่ง มอญยันหลัก เพราะเมื่อเอ่ยชื่อท่ามวยแล้วจะทำให้นึกถึงท่าทางของการต่อสู้ได้ง่ายขึ้น

มวยไทยมีวิวัฒนาการมานาน จึงสั่งสมวัฒนธรรมและประเพณี หลาย ๆ ด้าน ได้อย่างผสมกลมกลืน เช่น ความเชื่อในเรื่องจิตวิญญาณ คาถาอาคม ดนตรี วรรณกรรม คุณธรรม จริยธรรม เป็นต้น ดังนั้นการให้คำจำกัดความคำว่า “มวยไทย” จึงมีหลากหลาย แตกต่างกันไป

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2542³⁹ ให้คำจำกัดความว่า มวยหมายถึง การชกกันด้วยหมัด มวยไทยเป็นกีฬาชกมวยบนเวที ที่มีกติกาขอมให้คู่ชก ใช้เท้า สอก และเข่าได้

มวยไทย หมายถึง มวยที่คนไทยใช้เป็นศิลปะของการต่อสู้ป้องกันตัวและ ถือเป็นกีฬาอันหนึ่งที่ยอมรับนับถือคนให้เป็นนักกีฬา

กีฬามวยไทย หมายถึง กิจกรรมการเคลื่อนไหวชนิดหนึ่งที่ใช้อวัยวะเกือบ ทุกส่วน เช่น สอก เข่า หมัด เป็นศิลปะในการต่อสู้แข่งขัน ฝึกซ้อม และออกกำลังกาย เพื่อที่จะช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจและสติปัญญา

หลักการของกีฬามวยไทยมิได้มุ่งเพียงฝึกฝนให้มีสมรรถภาพในด้านกำลัง ภาย ความว่องไว ความมีปฏิภาณไหวพริบเท่านั้น แต่มุ่งฝึกฝนจิตใจให้สุภาพและมี ศีลธรรมอันดีด้วย

มวยไทย นับเป็นศิลปะการต่อสู้ที่ร้ายกาจและได้ผลอย่างยิ่งวิชาหนึ่ง ที่ผู้ฝึก สามารถฝึกไว้ต่อสู้และป้องกันตัวได้เป็นอย่างดี คุณประโยชน์ของวิชามวยไทย ถ้ามองดู ในทำนองกีฬา ก็เป็นสิ่งเสริมสร้างพลานามัย สร้างความสามัคคีของค่ายคณะ ให้ความ

³⁹ราชบัณฑิตยสถาน, เรื่องเดิม, หน้า 837.

สนุกสนานแก่ผู้ชม ถ้ามองในแง่ปรับปรุงสภาพของบุคคล ก็สามารถปรับปรุงบุคคลที่อ่อนแอ ให้กลายเป็นบุคคลที่แกร่งกร้าวขึ้นหยัดต่อสู้กับทุกอย่างได้⁴⁰

ผล พระประแดงกล่าวไว้ว่า “นักกีฬามวยไทยเป็นผู้สร้างความเสื่อมโทรมของศีลธรรมให้ยับยั้งอยู่ เพราะนักกีฬามวยไทยเป็นผู้มีความตั้งใจ สมครใจ สามัคคี พร้อมเพรียงร่วมหมู่คณะมิใช่หวังเอาเด่นแต่ลำพัง แพ้ไม่เสียใจ ชนะก็ไม่เหลิงหลงตัว ไม่อาฆาตเค้น ไม่เยาะเย้ยคู่ต่อสู้ มีวินัย ยอมรับคำตัดสินโดยดี ไม่เอาเปรียบคู่ต่อสู้โดยการซ้ำเติมเมื่อคู่ต่อสู้พลั้งเผลอ ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่น”⁴¹ การฝึกมวยไทยจะต้องอาศัยความมานะพยายามมาก เพราะต้องอดทนต่อความเจ็บปวด การฝึกหนักเป็นเวลานาน การบังคับอารมณ์โกรธไม่ได้ นอกจากจะทำให้ประจักษ์ตนเองว่าไม่มีน้ำใจ นักกีฬาแล้ว ยังเป็นช่องทางให้เสียเปรียบคู่ต่อสู้เป็นอันมาก เพราะขาดสติยับยั้งการพิจารณาที่ถูกต้อง ขาดความสุขุม รอบคอบ ไม่สามารถใช้ความคิดให้เกิดไหวพริบได้

มวยไทยเป็นทั้งกีฬาและยุทธวิธีของไทย ซึ่งได้ประดิษฐ์คิดเอาอวัยวะบางส่วนของร่างกายใช้เป็นอาวุธประหารศัตรู และทำการป้องกันตัวให้หนักเป็นเบาได้ นอกจากจะเป็นกีฬาเล่นสนุกสนานแล้ว ยังเป็นอาวุธป้องกันตัวและเป็นวิธีเพาะกำลังกาย กำลังใจให้แข็งแรง อดทน กล้าหาญ วิชามวยไทยไม่ใช่วิชาต่ำต้อยอย่างยี่ที่บางคนเข้าใจผิด ว่านักมวยไทยเป็นพวกนักเลงหัวไม้ นักมวยไทย⁴²

⁴⁰ยศ เรื่องสา, ตำรามวยไทยตำรับพระเจ้าเสือ (กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เสริมวิทย์บรรณาการ, 2522), หน้า 4.

⁴¹ชยันต์ อิศรพล, มวยไทยตามหลักฝึกศิษย์ของ ผล พระประแดง (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เกษมบรรณกิจ, 2509), หน้า 8-9.

⁴²ประเสริฐ ทัพเสน, “การส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรมของชาติตามพระราชบัญญัติกีฬา พ.ศ. 2542,” (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2550), หน้า 35.

5.2 ความสำคัญและประโยชน์ของมวยไทย

มวยไทยมีความสำคัญและประโยชน์มากมายหลายประการ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

5.2.1 ความสำคัญของมวยไทย

การแข่งขันชกมวยไทย ถือเป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวที่ใช้อาวุธในร่างกาย ได้แก่ หมัด เท้า เข่า ศอก ที่แสดงออกถึงความเป็นไทย โดยเป็นคุณความดีของศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวแบบมวยไทย ทำให้เกิดคุณค่าแก่ผู้ฝึกในกีฬามวยไทยและคุณค่าในสังคมไทย ซึ่งการต่อสู้แบบมวยไทยจะแตกต่างจากมวยสากล กล่าวคือ การต่อสู้แบบมวยสากลจะใช้อาวุธในร่างกายในการต่อสู้ได้เฉพาะหมัดเท่านั้น

มวยไทยมีความสำคัญต่อตัวผู้ฝึกเองและส่วนรวมของประเทศชาติดังนี้

1) มวยไทยสำคัญต่อบุคคล

มวยไทยช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และสติปัญญาให้เป็นผู้มีความสมบูรณ์ทางกายและจิตใจ สามารถปรับตัวอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ดังนั้น คนไทยทุกคนควรจะได้ฝึกฝนเพื่อเป็นการออกกำลังกายให้ร่างกายมีสมรรถภาพทางกายคืออยู่เสมอ ทั้งควรจะได้ศึกษาค้นคว้าเรื่องมวยไทยให้เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องของมวยไทยอย่างถูกต้อง อันจะยังผลให้เกิดความรักชื่นชมในวัฒนธรรมอันล้ำค่าแห่งศิลปะการต่อสู้ และพยายามเผยแพร่ไปสู่ชาวโลกอย่างมีระบบ

2) มวยไทยสำคัญต่อชุมชนและสังคม

มวยไทยเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายส่วนบุคคล และเป็นการออกกำลังกายร่วมกับคนหลาย ๆ คนได้ อาจใช้มวยไทยเพื่อการละเล่นให้เกิดความสนุกสนาน หรือฝึกหัดเพื่อการแข่งขันกีฬา และการจัดการแข่งขันมวยไทยในโอกาสพิเศษต่าง ๆ เช่น งานเทศกาลประเพณี กิจกรรมเกี่ยวกับมวยไทยจึงเป็นสื่อสัมพันธ์ของคนในชุมชนหรือระหว่างชุมชนอย่างต่อเนื่องยังผลให้เกิดความร่วมมือในสังคม

3) มวยไทยสำคัญต่อประเทศชาติ

มวยไทยเป็นส่วนสำคัญในการดำรงเอกราชของชาติไทยตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน เพราะมวยไทยช่วยให้การรบของทหารไทยได้เปรียบคู่ต่อสู้โดยเฉพาะในระยะประชิดตัว ทหาร ตำรวจ ไทยจึงได้รับการฝึกฝนเรื่องมวยไทยอย่างต่อเนื่องมา

จนถึงปัจจุบัน มวยไทยแพร่หลายเป็นที่นิยมกันในประเทศทั้งในเอเชีย ยุโรป และอเมริกา ทำให้ชาวต่างชาติรู้จักคนไทย นิยมยกย่องในความสามารถด้านป้องกันตัว มวยไทยโดยจ้างให้เป็นผู้ฝึกสอนช่วยให้คนไทยมีงานทำ และทำรายได้ให้ประเทศไทยอย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี

4) มวยไทยสำคัญต่อนานาชาติ

มวยไทยมีความสำคัญต่อชาวโลก เนื่องจากนานาประเทศเริ่มหันมาสนใจศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทย นิยมฝึกซ้อมเพื่อการออกกำลังกาย เพื่อการแข่งขัน มีการตั้งชมรมและองค์กรมวยไทยในต่างประเทศมากมาย ซึ่งล้วนแล้วแต่นำกิจกรรมการฝึกซ้อม การแข่งขันมวยไทยเป็นสื่อทำให้ชาวต่างชาติเข้าใจวัฒนธรรม ประเพณีของคนไทยมากขึ้น ทั้งชื่นชมและหวงแหนศิลปะมวยไทยเหมือนเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นมสำหรับชาวโลกทั้งมวล

5) มวยไทยคู่ราชบัลลังก์

ในอดีต นักมวยไทยจะได้รับการฝึกสอน อบรมให้เป็นผู้เสียสละ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ คุณธรรมประจำตัวนักมวยไทยดังกล่าว ถึงทำให้พระมหากษัตริย์ไทยโบราณทรงโปรดปรานนักมวยไทยมาก โปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นราชองครักษ์ ทนายเลือก ทนายตำรวจ ตำรวจหลวง และมหาดเล็ก เป็นต้น ซึ่งล้วนแต่มีหน้าที่ปกป้องคุ้มครองราชบัลลังก์และประเทศชาติ มวยไทยในวังจะมีลักษณะพิเศษต่างกับมวยไทยทั่วไป คือมีความชำนาญในการทุ่ม ทับ จับ หัก เป็นอย่างมาก และเชี่ยวชาญในการต่อสู้ประชิดตัว

6) มวยไทยช่วยให้ชาติมั่นคง

มวยไทยเป็นเอกลักษณ์เป็นศิลปะและวัฒนธรรม คือ ความมั่นคงของชาติ มวยไทยจึงเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ชาติไทยมั่นคง ไม่ว่าคนไทยจะไปอยู่ที่ใด ก็จะนำศิลปะมวยไทยไปฝึกปฏิบัติและเผยแพร่ สร้างความสัมพันธ์อันดีในหมู่คนไทยด้วยกัน

5.2.2 ประโยชน์ของกีฬามวยไทย

มวยไทยเป็นกีฬาที่มีประโยชน์ในหลายด้านด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม จิตใจ และด้านอื่น ๆ กล่าวคือ

1) ช่วยพัฒนาการทางกาย

กีฬามวยไทย ช่วยทำให้ร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีสมรรถภาพในการทำงานสูง และช่วยให้ทรวดทรงดี มีบุคลิกภาพที่เหมาะสมในการเป็นผู้นำ เพราะการฝึกซ้อมการแข่งขันกีฬามวยจะต้องใช้อวัยวะเกือบทุกส่วน เมื่ออวัยวะเกือบทุกส่วนได้ออกกำลังกาย จึงเป็นส่วนช่วยให้ทรวดทรงสง่างามสมชายชาติศรี

2) ช่วยพัฒนาการทางอารมณ์

การออกกำลังกาย การฝึกซ้อม การแข่งขัน และการต่อสู้ของกีฬามวยนั้น จะพบทั้งความผิดหวังและสมหวัง รวมทั้งความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย ดังนั้น นักกีฬามวยไทยจึงจะต้องมีความอดทน อดกลั้นเป็นอย่างดี จึงจะสามารถเป็นนักกีฬามวยไทยที่ดีได้ นักมวยไทยที่มีประสบการณ์กับการพ่ายแพ้ และการชนะจากการได้แข่งขันบ่อย ๆ จะมียุทธศาสตร์มั่นคงสูง มีความเชื่อมั่นตนเอง เพราะกีฬามวยไทยต่างกับกีฬาอื่น ๆ ตรงที่เมื่อพ่ายแพ้ในการแข่งขัน แต่ละครั้งจะไม่ผิดหวังอย่างเดียว ยังจะต้องเจ็บกายด้วย

3) ช่วยพัฒนาการทางด้านสังคม

กีฬามวยไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมไทยด้านหนึ่ง ผู้ฝึกหัดมวยไทยและนักกีฬามวยไทยก็เหมือนผู้รักษา ทำนุบำรุงและดำรงไว้ซึ่งความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย ทั้งเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวโน้มน้าวให้ชาวไทยรักหวงแหนและสามัคคีกัน ในหมู่คณะอันเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งเสริมให้ประเทศชาติมีความมั่นคงสืบไป นอกจากนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อเยาวชนที่ใช้เวลาว่างในการฝึกกีฬามวยไทย เพราะนอกจากจะได้รู้จักออกกำลังกาย และเรียนรู้ศิลปะมวยไทยไปพร้อม ๆ กันแล้ว ยังสร้างความอบอุ่น ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่ประพฤติดนเป็นอันธพาลเป็นนักร้อง ไม่ติดยาเสพติด กีฬามวยไทยจึงมีส่วนช่วยขัดเกลานิสัยใจคอให้เยาวชนไม่ประพฤติดนหันมาทำความดี อันเป็นทางที่จะช่วยพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

4) ช่วยพัฒนาการทางด้านจิตใจ

เนื่องจากกีฬามวยไทยเป็นศิลปวัฒนธรรม ดังนั้น ขบวนการของกีฬามวยไทยจึงมีการขึ้นครู ไหว้ครู การรู้จักเสียสละกำลังกาย กำลังใจเพื่อคนอื่น ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม การมีมารยาท มีระเบียบวินัย กล้าหาญ อดทน มีน้ำใจ เป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ภัย การฝึกหัดศิลปะมวยไทยอยู่เป็นประจำ และการเข้าร่วมในการแข่งขันกีฬามวยไทยอย่างสม่ำเสมอ จะช่วยทำให้สามารถควบคุมอารมณ์ต่าง ๆ ได้ และจะแสดงออกแต่ในสิ่งที่ดีงาม มีสติปัญญา ไหวพริบในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า จะเห็นได้ว่า นักมวยทั่วไปเมื่อจะฝึกซ้อมทุกครั้ง จะทำการระลึกถึงพ่อแม่ครูบาอาจารย์ โดยการประนมมือไหว้กระสอบ ก่อนชกเป้าก็ประนมมือไหว้ผู้ล่อเป้าหรือคู่ซ้อม สิ่งเหล่านี้แสดงถึงมารยาท แสดงถึงการมีสติ การควบคุมตนเอง เป็นการกระทำอย่างมีจุดหมาย ซึ่งจะบรรลุความสำเร็จได้ดี เมื่อเวลาแข่งขัน นักมวยจะโค้งคำนับคู่ต่อสู้และกราบไหว้ที่มุมของตนเอง เมื่อเวลาชกเสร็จก็จะไปแสดงความเสียใจกับฝ่ายของผู้แพ้ ส่วนผู้แพ้ก็แสดงความรู้สึกให้อภัย ซึ่งการกระทำดังกล่าวนี้เป็นมารยาทอันดีงามซึ่งนักกีฬามวยไทยปฏิบัติสืบต่อกันมาเป็นเวลาอันช้านาน

5) ช่วยให้เกิดสวัสดิภาพแก่บุคคลและสังคม

เนื่องจากกีฬามวยไทยเป็นศิลปะป้องกันตัวให้บุคคลสามารถป้องกันภัยอันตรายที่จะเกิดขึ้นแก่ชีวิตและทรัพย์สินได้ เพิ่มความเชื่อมั่นในตนเองให้มากยิ่งขึ้น เมื่ออยู่ในสังคมใดก็จะสามารถใช้ศิลปะมวยไทยให้สามารถป้องกันอันตรายที่จะเกิดแก่ชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมนั้น ทำให้สังคมนั้นมีความเจริญก้าวหน้า มีสวัสดิภาพ มีความมั่นคง ทั้งสามารถยึดเป็นอาชีพหนึ่งที่น่าเชื่อถือ ทำรายได้ให้กับตนเองและเป็นรายได้เข้าประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

6) ช่วยเพิ่มสมรรถภาพและประสิทธิภาพของทหารและตำรวจ

เนื่องจากด้วยทหารและตำรวจจะต้องปฏิบัติหน้าที่ปราบปรามโจรผู้ร้ายและออกศึกสงคราม นอกเหนือไปจากการใช้อาวุธยุทธโศปกรณ์แล้ว การต่อสู้ด้วยมือเปล่า ยังมีความจำเป็นอยู่มากในการต่อสู้ระยะประชิด ศิลปะการต่อสู้แบบมวยไทยอันเป็นศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทยจะช่วยให้การต่อสู้แบบมือเปล่า ในระยะ

ประชิดของทหารและตำรวจมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งยังช่วยให้เกิดความมั่นใจในตนเองและเสริมสร้าง ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวในการต่อสู้อีกด้วย

7) ช่วยสร้างเสริมคุณธรรม

จากประวัติศาสตร์ทำให้เห็นเด่นชัดว่า การฝึกหัดมวยไทยนั้น สามารถสร้างเสริมคุณธรรมและจริยธรรมด้านต่าง ๆ ให้เกิดในตัวนักมวย เช่น ความซื่อสัตย์สุจริต ดังเช่น นายทองดี ฟินขาว ได้เฝ้าติดตามรับใช้ ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับพระยาพิชัย จนกระทั่งยอมตายในที่รบเพื่อปกป้องคุ้มครองพระยาพิชัย นอกจากนี้ กองทนายเลือก ซึ่งมีหน้าที่รักษาความสงบเรียบร้อยภายในก็มักจะคัดเลือกเอาเฉพาะ นักมวยเข้ามาทำหน้าที่นี้ เพราะได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นักมวยเป็นผู้ที่ได้รับการเสริมสร้างคุณธรรมด้านต่าง ๆ มาเป็นอย่างดี

หลักการของกีฬามวยไทย มิได้มุ่งเพียงฝึกฝนให้มีสมรรถภาพในด้าน กำลังกาย ความว่องไว ความมีปฏิภาณไหวพริบเท่านั้น แต่มุ่งฝึกฝนจิตใจให้สุภาพและมีศีลธรรมอันดีด้วยดังคำกล่าวที่ว่า “นักมวยไทยเป็นผู้สร้างความเสื่อมโทรมของศีลธรรมให้ยับยั้งอยู่เพราะนักกีฬามวยไทยเป็นผู้มีความตั้งใจ สมครใจ สามัคคีพร้อมเพรียงร่วม หมู่คณะแพ้ไม่เสียใจ ชนะไม่หลงตัว ไม่อาฆาตเค้น ไม่เหยาเย้ยคู่ต่อสู้โดยการซ้ำเติม เมื่อคู่ต่อสู้พลงเปลือย ไม่เห็นแก่ตัว เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อคนอื่น” การฝึกหัดมวยไทยจะต้องอาศัยความมานะพยายามมาก เพราะต้องอดทนต่อความเจ็บปวด การฝึกหัดหนักเป็นเวลานาน ถ้าไม่อาจบังคับอารมณ์โกรธได้ นอกจากจะประจานตนเองว่าไม่มีน้ำใจนักกีฬาแล้ว ยังเป็นช่องทางให้เสียเปรียบคู่ต่อสู้เป็นอันมาก เพราะขาดสติยับยั้งการพิจารณาที่ถูกต้อง ขาดความสุขุมรอบคอบ ไม่สามารถใช้ความคิดให้เกิดไหวพริบได้

6. แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ

ประเทศไทยมีแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติที่ประกาศใช้มาแล้วรวม 4 ฉบับ ซึ่งแต่ละฉบับมีระยะเวลาดำเนินการ 5 ปี ดังนี้

- 1) แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2531-2539
- 2) แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2540-2544
- 3) แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2545-2549
- 4) แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2551-2554

6.1 แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2531-2539)

แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ประกอบด้วย

- 1) การพัฒนาการกีฬาขั้นพื้นฐาน
- 2) การพัฒนาการกีฬาเพื่อสุขภาพ
- 3) การพัฒนาการกีฬาเพื่อการแข่งขัน
- 4) การพัฒนาโภชนาการกับการกีฬา
- 5) การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ
- 6) การพัฒนาการบริหารและองค์การในการพัฒนาการกีฬา

ในส่วนของการพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ ตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 เป็นการพัฒนากีฬาที่มีศักยภาพให้เป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน โดยพัฒนาบุคลากร ได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ให้ได้รับความรู้และเพิ่มพูนทักษะให้มากขึ้น พัฒนาระบบบริหารจัดการการแข่งขัน การจัดตั้งชมรม สมาคม และองค์การทั้งภาครัฐและเอกชนให้มากขึ้น ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค รวมทั้ง พัฒนา กฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องให้สามารถรองรับการดำเนินงานในการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพให้มีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การพัฒนาการกีฬาเพื่อการอาชีพ ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร มีการพัฒนาค่อนข้างช้า ผู้ประกอบอาชีพกีฬายังมีจำนวนน้อย เนื่องจากมาตรฐานกีฬาในแผนงานอื่น ๆ ที่เป็นพื้นฐานยังไม่ดีพอ เอกชนยังไม่เห็นความสำคัญและให้ความสนใจที่จะเข้าร่วม

สนับสนุนอย่างเต็มที่ กีฬาที่จัดได้ว่าเป็นกีฬาอาชีพในปัจจุบัน ได้แก่ กอล์ฟ สกเฮอร์ แข่งม้า จักรยานยนต์ รถยนต์ มวยไทย มวยสากล

6.2 แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540-2544)

แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ประกอบด้วย 6 แผนงานหลัก คือ

- 1) แผนงานหลักที่ 1 การพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน
- 2) แผนงานหลักที่ 2 การพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน
- 3) แผนงานหลักที่ 3 การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ
- 4) แผนงานหลักที่ 4 การพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ
- 5) แผนงานหลักที่ 5 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกีฬา
- 6) แผนงานหลักที่ 6 การพัฒนาการบริหารกีฬา

ในส่วนของการพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ ตามแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 เพื่อพัฒนากีฬาสากลที่มีศักยภาพหรือกีฬาไทยบางชนิด ซึ่งเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญให้เป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน โดยการพัฒนาบุคลากรและดำเนินการด้านกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้องและจำเป็นกับการประกอบอาชีพกีฬา ให้องค์กรเอกชนร่วมส่งเสริมกิจการกีฬาเพื่อการอาชีพ โดยมีเป้าหมายในการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) กีฬาสากลที่มีศักยภาพ ได้แก่ ฟุตบอล กอล์ฟ เทนนิส มวยสากล สกเฮอร์ โบว์ลิ่ง วอลเลย์บอล เซปักตะกร้อ แบดมินตัน การแข่งขันรถจักรยานยนต์ และการแข่งขันรถยนต์ ได้รับการพัฒนาเป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน
- 2) กีฬาไทยที่มีศักยภาพพัฒนาไปสู่กีฬาอาชีพอย่างมีมาตรฐาน คือ มวยไทย
- 3) มีบุคลากรทางการกีฬา ได้แก่ นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้จัดการ ผู้ตัดสินที่มีมาตรฐาน มีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม และมีจริยธรรมให้มีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างน้อยร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) มีกฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถรองรับการดำเนินงานกีฬาเพื่อการอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) มีชมรม สมาคม และองค์กรกีฬาทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ที่มีระบบการบริหารและการจัดการแข่งขันมากยิ่งขึ้น โดยให้แพร่หลายทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

6) เอกชนมีส่วนในการสนับสนุนกีฬาเพื่อการอาชีพมากขึ้น

จากผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ต่อเนื่อง แผนพัฒนาการกีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พบว่า ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร เพราะไม่มีหน่วยงานมารองรับการดำเนินงานตามแผนฯ ส่งผลให้การกีฬาแห่งประเทศไทยต้องปรับเปลี่ยนโครงสร้างของ กกท. ใหม่ และได้จัดตั้งสำนักงานกีฬาอาชีพ ซึ่งเป็นหน่วยงานระดับฝ่าย/สำนัก ของการกีฬาแห่งประเทศไทย หรือ “กกท.” เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2542 มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมให้นักกีฬาที่มีความสามารถและมีศักยภาพที่เหมาะสมให้เป็นนักกีฬาเพื่อการอาชีพ ประสานงานกับหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องในการนำเอาการศึกษาและวิทยาการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนากีฬาอาชีพแก่นักกีฬา และบุคลากรทางการกีฬา เช่น นักกีฬา ผู้จัดการ ผู้ตัดสิน ผู้ฝึกสอน ให้มีมาตรฐานเพื่อการอาชีพ คุ้มครองด้านความปลอดภัยและสวัสดิการอย่างเป็นระบบและเป็นธรรม รวมทั้งจัดให้มีการควบคุมมาตรฐานของการจัดการแข่งขันกีฬาอาชีพ มีผู้บริหาร ระดับ 9 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานกีฬาอาชีพ บังคับบัญชารับผิดชอบ ขึ้นตรงต่อรองผู้ว่าการการกีฬาแห่งประเทศไทย ฝ่ายพัฒนากีฬา แบ่งการบริหารงานออกเป็น 2 กอง ได้แก่ กองพัฒนากีฬาอาชีพ และสำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย

1) กองพัฒนากีฬาอาชีพ

มีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนามูลฐานบุคลากรทางการกีฬา เช่น นักกีฬา ผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ผู้จัดการ ที่มีศักยภาพไปเป็นบุคลากรกีฬาเพื่อการอาชีพ ประสานงานให้มีการนำระบบการจัดการแข่งขันแบบอาชีพมาใช้กับชนิดกีฬาที่มีมาตรฐานให้เป็นกีฬาอาชีพ รวมทั้งให้การสนับสนุนในการใช้ทรัพยากรของรัฐเพื่อการฝึกซ้อมและแข่งขันกีฬาอาชีพ ตลอดจนส่งเสริมและอำนวยความสะดวกแก่หน่วยงานหรือองค์กรกีฬาที่มีกิจกรรมกีฬาอาชีพ ประสานและให้ความร่วมมือผู้เกี่ยวข้องในการปฏิบัติตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎหมาย ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้มีหน้าที่

รวมถึงการปฏิบัติงานตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกีฬาอาชีพบัญญัติ มีผู้บริหาร ระดับ 8 เป็นผู้อำนวยการกองพัฒนากีฬาอาชีพ บังคับบัญชารับผิดชอบ แบ่งออกเป็น 2 งาน ได้แก่

(1) งานพัฒนากีฬาอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบกำหนดแนวทางพัฒนากีฬาสากลหรือกีฬาไทยที่มีศักยภาพให้เป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน ดำเนินการสรรหาและพัฒนานักกีฬาสมัครเล่นที่มีศักยภาพให้ก้าวไปสู่ความเป็นนักกีฬาอาชีพ ด้วยการสนับสนุนการเข้าร่วมการแข่งขันระดับสูง รวมทั้ง ประสานงานกับภาคเอกชน เพื่อให้การอุปถัมภ์นักกีฬาและการจัดการแข่งขันกีฬาอาชีพ มีผู้บริหาร ระดับ 7 เป็นหัวหน้างานพัฒนากีฬาอาชีพ รับผิดชอบ

(2) งานควบคุมกีฬาอาชีพ มีหน้าที่รับผิดชอบดำเนินการกำหนดมาตรการควบคุมกีฬาอาชีพ โดยจัดให้มีระเบียบและหลักเกณฑ์ที่สอดคล้องกับข้อบังคับและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ทำการตรวจสอบกิจการกีฬาอาชีพให้อยู่ในกรอบของมาตรการ และดำเนินการตามขั้นตอนเมื่อพบว่ามีกรณีมาตรการที่กำหนดขึ้น มีผู้บริหาร ระดับ 7 เป็นหัวหน้างานควบคุมกีฬาอาชีพ รับผิดชอบ

2) สำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย

มีหน้าที่รับผิดชอบตามพระราชบัญญัติกีฬามวย พ.ศ. 2542 ในการส่งเสริม สนับสนุน อนุรักษ์ และเผยแพร่กีฬามวย ดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองความปลอดภัยและสวัสดิภาพ รวมถึงมาตรฐานการประกอบอาชีพ การปฏิบัติหน้าที่ และจรรยาบรรณของบุคคลในวงการกีฬามวย ดูแลกองทุนกีฬามวย และสอดคล้องงานด้านสวัสดิการของบุคคลในวงการกีฬามวย และมีหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายจาก กกท. มีผู้บริหาร ระดับ 8 เป็นผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการกีฬามวย เป็นผู้บังคับบัญชา แบ่งออกเป็น 2 งาน คือ

(1) งานพัฒนาและควบคุมกีฬามวย มีหน้าที่รับผิดชอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนากีฬามวยอาชีพให้มีมาตรฐานสูงขึ้น เพื่อยกระดับให้เป็นกีฬาอาชีพได้อย่างมีมาตรฐาน กำหนดระเบียบและหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและควบคุมกีฬามวยให้สอดคล้องกับกฎหมายและข้อบังคับที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง ประสานงานกับภาคเอกชน

ให้เข้ามามีบทบาทในการสนับสนุนเพื่อการพัฒนาภิพามวย มีผู้บริหาร ระดับ 7 เป็นหัวหน้างานพัฒนาและควบคุมกีพามวย เป็นผู้รับผิดชอบ

(2) งานกองทุนและสวัสดิการมวย มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการจัดตั้งกองทุนกีพามวย เพื่อส่งเสริมและพัฒนาภิพามวย รวมทั้ง ให้สวัสดิการแก่นักกีพามวยและบุคคลในวงการกีพามวย ตามพระราชบัญญัติกีพามวย พ.ศ. 2542 มีผู้บริหาร ระดับ 7 เป็น หัวหน้างานกองทุนและสวัสดิการมวย เป็นผู้รับผิดชอบ

6.3 แผนพัฒนาภิพาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549)

กรอบนโยบายการพัฒนาภิพาของชาติ ฉบับที่ 3 มีดังนี้

1) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจและองค์กรเอกชน ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ที่กำหนดในแผน รวมทั้งจัดทำแผนปฏิบัติการให้สอดคล้องกับกรอบและแนวทางของแผนพัฒนาการภิพาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549)

2) ให้หน่วยงานที่มีหน้าที่กำกับดูแลงานด้านแผนงานโครงการ งบประมาณ และอัตรากำลังของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งระดับ กระทรวง ทบวง กรม จังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐวิสาหกิจ และองค์กรเอกชน ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษในการพัฒนาการภิพาให้เป็นไปตามกรอบและแผนพัฒนาการภิพาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549)

3) ให้การภิพาแห่งประเทศไทยเป็นหน่วยงานประสานในการนิเทศแผนการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติในทุกกระดับ และมีหน้าที่ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการภิพาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) กรอบแผนพัฒนาการภิพาแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2545-2549) มีกรอบและทิศทางสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาประเทศชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะเปิดรับกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับประชาคมโลก อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนสมดุลด้วยคุณภาพอย่างแท้จริง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนทุกกลุ่มรวมทั้งบุคคลกลุ่มพิเศษและผู้ด้อยโอกาส ออกกำลังกายหรือเล่นกีฬาเพื่อพัฒนาให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งมีคุณธรรม จริยธรรมระเบียบวินัย น้ำใจนักกีฬา และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

(2) เพื่อพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน กีฬาเพื่อมวลชน กีฬาเพื่อความเป็นเลิศ กีฬาเพื่อการอาชีพ ตามลำดับ โดยนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬามาประยุกต์ใช้ในทุกขั้นตอนของการพัฒนากีฬา

(3) เพื่อพัฒนาบุคลากรทางการกีฬา จัดหา จัดสร้างเครื่องมือ อุปกรณ์กีฬา และสถานกีฬาให้เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น

(4) เพื่อพัฒนาองค์กรกีฬาให้มีเอกภาพและประสิทธิภาพในการบริหารจัดการกีฬาอย่างเป็นระบบ และมีการกระจายอำนาจ การบริหารการกีฬาระดับท้องถิ่นอย่างทั่วถึง รวมทั้งสนับสนุนให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกีฬา

6.4 แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2551-2554)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามุ่งให้แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติเป็นแผนที่มีความสมบูรณ์ที่สุด เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด จนสามารถเป็นแม่บทที่จะชี้นำการพัฒนากีฬาในระยะเวลา 5 ปี ตามระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำหรับวิสัยทัศน์ของแผนกำหนดไว้ว่า เพื่อมุ่งพัฒนากีฬาพื้นฐาน และกีฬามวลชน เพื่อให้ประชาชนทุกระดับมีโอกาสได้ออกกำลังกายและเล่นกีฬา เพื่อสร้างเสริมสุขภาพ และสมรรถภาพที่ดี ให้เป็นค่านิยม ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และความมีน้ำใจนักกีฬา มุ่งเน้นให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการกีฬา พัฒนาบุคลากรเพื่อความเป็นเลิศและกีฬาอาชีพ โดยใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การกีฬา

นำไปสู่มาตรฐานในระดับสากล ก่อให้เกิดความสมานฉันท์ของคนในชาติ มุ่งสู่สังคมสันติสุขอย่างยั่งยืน⁴³

แผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 มีวัตถุประสงค์และยุทธศาสตร์ ดังนี้⁴⁴

วัตถุประสงค์

1) เพื่อสร้างค่านิยมการออกกำลังกาย เล่นกีฬา คูกีฬา และนันทนาการจนเป็นวิถีชีวิต

2) เพื่อใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬาในการพัฒนาการเล่นกีฬา การออกกำลังกาย และนันทนาการ ตลอดจนการพัฒนานักกีฬาให้มีศักยภาพสูงขึ้น

3) เพื่อให้มีการศึกษา วิจัย และนำองค์ความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนากีฬา การออกกำลังกาย และนันทนาการ

4) เพื่อบูรณาการทรัพยากรทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการกีฬาที่เป็นระบบ และมีมาตรฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกระดับ

5) เพื่อพัฒนาและผลิตบุคลากรด้านการกีฬา นักวิจัยด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา และนักวิจัยด้านการกีฬา

ยุทธศาสตร์

1) ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาขั้นพื้นฐาน ให้ความสำคัญแก่การพัฒนา และส่งเสริมศักยภาพและทักษะการเล่นกีฬาและออกกำลังกายขั้นพื้นฐานให้แก่เด็กและเยาวชน ทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

2) ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาเพื่อมวลชน ให้ความสำคัญแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มให้มีโอกาสเล่นกีฬาและออกกำลังกายสม่ำเสมอเป็นประจำ

3) ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาเพื่อความเป็นเลิศ ให้ความสำคัญแก่เด็ก เยาวชน และประชาชนทุกกลุ่มทุกระดับให้มีโอกาสแสดงความสามารถในการแข่งขัน

⁴³มติชนออนไลน์, กีฬาไทยมีแผนพัฒนาชาติแล้ว [Online], available URL: http://news.sanook.com/sport/sport_137875.php, 2552 (สิงหาคม, 25).

⁴⁴อาร์วายทีไนน์, ร่างแผนพัฒนากีฬาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2550-2554) [Online], available URL: <http://www.ryt9.com/s/cabt/90615>, 2552 (สิงหาคม, 25).

กีฬาเพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในทุกระดับ ทั้งภายในประเทศและระดับนานาชาติ เพื่อสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศ

4) ยุทธศาสตร์การพัฒนากีฬาเพื่อการอาชีพ ให้ความสำคัญแก่การพัฒนาชนิดกีฬาที่มีศักยภาพสู่การเป็นกีฬาอาชีพอย่างแท้จริง

5) ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิทยาสาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา ให้ความสำคัญแก่การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาในทุกสาขา และการนำความรู้ไปพัฒนาศักยภาพนักกีฬา การแข่งขันกีฬา ตลอดจนส่งเสริมให้ประชาชนได้เล่นกีฬาและออกกำลังกายที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

6) ยุทธศาสตร์การบริหารการกีฬา ให้ความสำคัญแก่การบริหารงานแบบบูรณาการ โดยทุกภาคส่วนมีส่วนร่วม สร้างและสนับสนุนปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนากีฬาในทุกระดับ และมีการติดตามประเมินผลเพื่อปรับปรุงและพัฒนาแผนต่อไป

มีพันธกิจ 4 ประการประกอบด้วย

1) ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการกีฬา การออกกำลังกาย และนันทนาการให้เป็นวิถีชีวิต เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดี มีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและมีน้ำใจนักกีฬา

2) สนับสนุนและส่งเสริมการพัฒนานักกีฬาให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันให้สูงขึ้น เพื่อสร้างรายได้และเกียรติภูมิแก่นักกีฬาและประเทศชาติ

3) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา

4) พัฒนาการบริหารจัดการกีฬาอย่างเป็นระบบ